

Kriminaliseringsteori

Gruppe 10

Hum-Bach 07.1

1. Semester 2016

Roskilde Universitet

Antal anslag: 136.375

Projektmedlemmer:

Mia Dyrum Hansen - studienr. 60939

Sara Louise Brohammer Hansen - studienr. 60091

Simone Blachman - studienr. 60072

Caroline Ellemann Rohde - studienr. 59890

Caroline Ryberg Albæk – studienr. 60146

Alexander Strømsø Behrendtz – studienr. 59851

Mathias Frimann Madsen – studienr. 60001

Projektvejleder:

Thomas Søbirk Petersen

Abstract

This study investigates the debate on legalization of cannabis. By taking part in the debate, the paper aims to ethically answer whether or not cannabis should be legalized as a drug. The main purpose of the paper is to improve the decision-making concerning legalization of cannabis. The paper answers the question by analysing philosopher Douglas Husak's arguments for legalising cannabis and philosopher Peter de Marneffe's arguments against a legalization of cannabis. Furthermore, the paper includes arguments from politicians and experts on the subject. The analysis compares the arguments and evaluates the results. The results of the analysis show that there is a significant amount arguing against the legalization of cannabis for the purpose of protecting the consumers and others. On the other side, the results show a significant amount of arguments for the legalization of cannabis for the purpose of protecting the people's autonomy. Finally the paper concludes that there are not a bigger amount of trustworthy arguments for a legalization than there are against a legalization. Therefore the paper is not capable of concluding whether cannabis should be legalized or not.

Indholdsfortegnelse

1) Problemfelt og problemformulering	5
2) Begrebsafklaring	6
3) Metodeafsnit	8
3.1 Argumentationsteori	8
3.1.1 Hvad er et argument?	9
3.1.2 Etisk argumentation	9
3.1.3 Moralske analogier	11
3.2 Metode og materiale	13
3.2.1 Kritisk diskussion af metode og materiale	14
3.3 Dimensionskurser	18
3.4 Projektteknik	20
4) Hvad er cannabis?	23
4.1 Planten og funktionen	23
4.2 Hjernen	24
4.3 Virkningen	26
4.4 Historie	27
4.5 Lovgivningen	28
4.5.1 Straffen i Danmark	29
4.6 Afkriminalisering af cannabis	30
4.6.1 Holland	31
4.6.2 Colorado	31
4.6.3 Uruguay	32
4.6.4 Portugal	33
5) Teori	33
5.1 John Stuart Mill	33
6) Argumenter for og imod legalisering af cannabis	35
6.1 Argumenter om skade	36
6.1.1 Argument for legalisering af cannabis	36
6.1.2 Argument imod legalisering af cannabis	39
6.1.3 Kritisk diskussion af argumenterne omkring skade	42

6.2 Argumenter om autonomi	44
6.2.1 Argument for legalisering af cannabis	44
6.2.2 Argument imod legalisering af cannabis	46
6.2.3 Kritisk diskussion af argumenter om autonomi	50
6.3 Argumenter om glidebane	52
6.3.1 Argument for legalisering af cannabis	52
6.3.2 Argument imod legalisering af cannabis	54
6.3.3 Kritisk diskussion af argumenter om glidebane	58
7) Perspektivering	59
7.1 Medicinsk effekt	59
8) Konklusion	62
9) Litteraturliste	65

1) Problemfelt og problemformulering

Debatten raser blandt politikere, eksperter og i den danske befolkning. Skal cannabis legaliseres? Pusherstreet på Christiania har i mange år været midtpunkt for handlen med cannabis i Danmark, og i september 2016 blev selvsamme sted gjort til midtpunkt for en tragisk begivenhed. En rutinemæssig anholdelse af en hashhandler udviklede sig til en alvorlig skudepisode, hvor en civil person og to betjente blev ramt af skud - den ene betjent blev alvorligt såret (Gottschalck, 2016). Debatten om legalisering er ikke ny, den har tværtimod eksisteret siden cannabis blev kriminaliseret i 1961 (DR, 1997). Dermed sagt blev skudepisoden på Christiania et *wake-up call* for christianitterne, og få dage senere stod de for at rydde Pusherstreet for hashboder (Gottschalck, 2016). Den ekstreme skudepisode og den efterfølgende rydning af Pusherstreet har for alvor sat fokus på problematikken omkring cannabis, og argumenterne for og imod en legalisering diskuteres intenst. Er det rimeligt, at cannabis er kriminelt, når det begrænser individets frihed? Er det modsat etisk korrekt at legalisere cannabis og dermed sende et signal til unge mennesker om, at det er en accepteret adfærd at bruge cannabis? Det er blot et udpluk af de modstridende argumenter i debatten, som viser, at der langt fra er enighed i samfundet.

En måling fra Megafon fra juni 2016 viser, at en stigende andel af Danmarks befolkning mener, at cannabis skal legaliseres: 43 % sammenlignet med 2013, hvor 38 % af danskerne ønskede en legalisering af cannabis. Målingen viser samtidig, at 43 % af de adspurgte ikke ønsker, at cannabis skal legaliseres, og 3 % har ikke taget stilling (Brandsen, 2016). Dette resultat viser, at størstedelen af de adspurgte fra undersøgelsen har taget stilling i debatten, og har en holdning til, hvorvidt cannabis bør legaliseres eller ej. Derudover viser målingen, at der er stor uenighed blandt befolkningen, hvilket kommer til udtryk i de mange forskellige argumenter for og imod en legalisering af cannabis. Det er vigtigt at pointere, at der findes et alternativ til fuld legalisering, nemlig afkriminalisering, hvilket kan udformes på forskellige måder. De forskellige former for afkriminalisering vil vi uddybe og give eksempler på i afsnit 4.6.

Derudover vil vi redegøre for, hvor og hvornår forbuddet mod cannabis opstod, samt på hvilket grundlag forbuddet opstod. Vi vil undersøge, hvordan den engelske filosof John Stuart Mills værdier om frihed og skade kan anvendes, og hvordan værdierne kan være med til at skabe et nuanceret indspark i debatten om legalisering af cannabis. Værdierne beskriver, hvordan samfundet legitimt kan begrænse individets frihed til at gøre hvad det vil, bl.a. gennem lov om kriminalitet. Herunder pointerer Mill, at individet skal have ret til at handle, som det ønsker, så længe det ikke

påfører andre mennesker skade. Vi vil benytte aspekterne om frihed og skade til at belyse forskellige problemstillinger inden for kriminalisering af cannabis, men samtidig vil vi forholde os kritisk til Mill og hans værdier, som endvidere kan være med til at skabe nuancer i debatten om cannabis. Det er med udgangspunkt i argumentationsanalyse af etiske argumenter, at vi vil undersøge vores problemformulering ved hjælp af systematisering af argumenter for og imod. Disse modstridende argumenter vil vi hente fra bogen *“The Legalization of Drugs”*, hvor professorerne i filosofi, Douglas Husak og Peter de Marneffe opstiller argumenter for og imod legalisering af cannabis. Hertil vil vi benytte Mills værdi om skade til at belyse de argumenter, der omhandler skade på andre som følge af cannabisbrug, samt de argumenter, der omhandler individets frihed i denne forbindelse. Vores problemformulering lyder som følger:

Bør cannabis legaliseres som rusmiddel? En kritisk diskussion af centrale argumenter for og imod legalisering.

2) Begrebsafklaring

Som nævnt i problemfeltet, er hensigten med projektet at opstille argumenter, som kan være med til at skabe et nuanceret indspark i debatten om legalisering af cannabis, samt at forbedre beslutningsgrundlaget på området. I den forbindelse vil vi hyppigt benytte følgende begreber: *ulovlig handling, kriminel handling, afkriminalisering, legalisering og etik/morale.*

For at gøre opgaven overskuelig at læse og forståelig, finder vi det vigtigt at forklare forskellen mellem disse begreber, som er centrale i vores projekt.

Ulovlig handling

Når en handling er ulovlig, betyder det, at man bryder den gældende lov på et givent område. Handlingen er ikke kriminel, da den ikke ligger under straffeloven.

Eksempel: Færdselsloven indeholder en række paragraffer, der sætter en grænse for, hvad der er ulovligt inden for færdsel. En af færdselslovens paragraffer omhandler hastighedsgrænser, som fortæller, at et brud vil resultere i en bøde (Retsinformation.dk, 2014). I færdselsloven lyder det bl.a.: “Et køretøjs hastighed skal til enhver tid være afpasset efter forholdene med særligt hensyn til andres sikkerhed.” (Retsinformation.dk, 2014). Hvis man kører for stærkt, er det en ulovlig handling, fordi handlingen strider imod den gældende færdselslov.

Kriminel handling

Udover den ulovlige handling, som udløser en bøde, er den kriminelle handling derimod i strid med straffeloven. Brydes denne, kan det føre til fængselsstraf. Dog skal det siges, at en kriminel handling også kan føre til andre straffe såsom fodlænke eller samfundstjeneste (Leksikon.org, 2001). Hvis man har udført en kriminel handling, bliver man stillet for en domstol, som skal vurdere, hvor hård straffen skal være.

Eksempel: Drab er i alle omstændigheder en kriminel handling, fordi drab ligger inden for straffeloven (Retsinformation.dk, 2016).

Afkriminalisering

At afkriminalisere en handling betyder, at man indfører en lavere strafferamme, eller fjerner straffebestemmelser på et givent område (Den Store Danske, 2009). Begrebet skal ikke forstås som en legalisering, men derimod betyder afkriminalisering, at en handling ikke længere er kriminel, men kan stadig være ulovlig og strafbar (Legaliser.nu, 2013).

Eksempel: I Portugal har man afkriminaliseret cannabis, som betyder, at det stadig er ulovligt, men at reglerne er blevet skærpet. Myndighederne er begyndt at behandle folk i stedet for at straffe dem for cannabisbrug (Hoffmann, 2016).

Legalisering

Når en handling bliver legaliseret, betyder det, at den lovliggøres. Det vil sige, at alle tidligere regler og love omkring den legaliserede handling bliver fjernet. Man gør dermed handlingen acceptabel, som tidligere var anset som værende forkastelig (Den Danske Ordbog, s.d.).

Eksempel: Danmark var det første land i verden til at legalisere billedpornografi i 1969, her fjernede man love og censur omkring pornografien (IKT-ret.dk, 2003).

Etik/Morale

Når der skal afgøres, hvorvidt en handling er etisk korrekt eller ej, appellerer det som regel til følelsesladede problematikker. Når man taler om etik og morale, handler det om, hvordan vi bør handle overfor andre, og hvordan verden bør være (Collin, 1987: 149).

Eksempel: Aktiv dødshjælp er en omdiskuteret debat, når der tales om, hvad der er etisk korrekt. Er det forsvarligt at tage et andet menneskes liv, hvis de lider som følge af f.eks. sygdom?

3) Metodeafsnit

I dette afsnit vil vi redegøre for projektets metode, som primært består af argumentationsanalyse. Vi vil beskrive argumentationsteori ved først at redegøre for hvad et argument er, og hvordan man kan genkende det. Derefter vil vi redegøre for etisk argumentation, og hvordan denne argumentationsform indgår i projektet. Ydermere vil vi redegøre for moralske analogier, og hvordan disse kan være med til både at understøtte og udfordre argumenter. Til sidst vil vi redegøre for vores indsamling af empiri og belyse, hvorfor denne er relevant. I forlængelse af det vil vi beskrive hvilke overvejelser og refleksioner vi har haft med hensyn til progressionskurset 'Projektteknik', som har hjulpet med projektskrivning i en gruppe. Afsnittet er placeret under metodeafsnittet fordi det handler om, hvordan vi har besvaret vores problemformulering bedst muligt.

3.1 Argumentationsteori

Diskussionen om hvorvidt cannabis skal legaliseres eller ej har været debatteret hyppigt, og både nyheder og sociale medier har i de sidste mange år kastet lys over argumenter for og imod legalisering. Det betyder, at argumenter er vigtige at inddrage i overvejelserne om, hvorvidt man skal legalisere cannabis.

Argumenter er interessante at beskæftige sig med, da man ved hjælp af et argument kan skaffe sig ny viden (Collin, 1987: 17-18). Det er derfor relevant for projektet at inddrage argumentationsteori, da formålet med opgaven er at bidrage til et forbedret beslutningsgrundlag vedrørende cannabis. Derudover er det relevant, idet enhver beslutning er taget på baggrund af en eller flere argumenter. Ved at opstille argumenter for og imod legalisering af cannabis, kan man belyse begge sider af sagen. På den måde får regeringen bedre forudsætninger, når den skal træffe en beslutning om, hvorvidt cannabis bør være lovligt eller kriminelt.

Da spørgsmålet om legalisering af cannabis som rusmiddel er et etisk spørgsmål, har vi valgt at begrænse os til brug af argumentationsanalyse af etiske argumenter. Etiske argumenter adskiller sig fra ikke-etiske argumenter ved at sige noget om, hvordan vi bør handle ud fra et moralsk perspektiv. Debatten om cannabis indeholder flere moralske aspekter, og derfor er det væsentligt at undersøge

det etiske aspekt af argumenterne, for at kunne benytte dem til at forbedre beslutningsgrundlaget. Inden vi gør rede for etisk argumentation, vil vi klarlægge argumenter generelt.

3.1.1 Hvad er et argument?

Argumentation er noget, man gør gennem sproget. Desuden kan argumentation blive styrket af nonverbale handlinger, såsom ansigts- og kropsudtryk. Dog er det væsentligt, at der ikke kan eksistere en argumentation uden sprog (Van Eemeren, 1996: 2).

Et argument består af en *konklusion*, som skal begrundes. Begrundelserne for konklusionen kaldes *præmisser*. Alle kan komme med påstande, men for at kunne kalde en påstand for et argument, skal der være nogle begrundelser for påstanden. Professor i filosofi, Finn Collin, formulerer det i bogen ”Derfor – bogen om argumentation” således: ”I det øjeblik, der er givet en begrundelse for en påstand, så har man et *argument*” (Collin, 1987: 9). Et eksempel på et argument kan se ud som følger:

Præmis 1: Euforiserende stoffer eller medikamenter, der gør folk afhængige, er sundhedsskadelige.

Præmis 2: Cannabis er et euforiserende stof.

Præmis 3: Cannabis gør folk afhængige.

Konklusion: Cannabis er sundhedsskadeligt for mennesker.

Argumentationsteori indeholder meget mere end denne simple udgave af argumentets opbygning, men da vi i projektet primært har fokus på etisk argumentation, vil vi ikke beskrive mere herom. I stedet vil vi give en beskrivelse af etisk argumentation og hvorfor denne form er interessant at benytte i vores projekt.

3.1.2 Etisk argumentation

Etiske argumenter benyttes særligt i diskussioner og debatter der handler om, hvordan vi bør handle i forbindelse med andre mennesker eller andre levende væsener, og om hvordan verden bør være. Disse spørgsmål er ofte af en sådan art, at de appellerer til vores følelser, hvilket kan skabe stor uenighed, på grund af forskellige holdninger til et givent emne (Collin, 1987: 149).

Når man skal undersøge etiske argumenter, er det væsentligt at se på argumentets opbygning og slutningsmåde, fordi de er væsentlige for udviklingen i en etisk debat. I etiske argumenter indgår *moralske vurderinger* ofte. Moralske vurderinger er ubetinget handlingsvejledende og Collin udtrykker definitionen i sin bog således:

“det, der kan udtrykkes i et udsagn, *som er ubetinget handlingsvejledende, og som vedrører, hvorledes man skal afveje flere levende væsners behov og interesser i forhold til hinanden*”

(Collin, 1987: 153).

Et etisk argument med en moralsk vurdering kan se ud som følger:

Præmis 1: Individet bør have frihed til at gøre hvad det vil.

Præmis 2: Kriminaliseringen af cannabis begrænser individets frihed.

Konklusion: Cannabis bør ikke kriminaliseres.

Dette er et eksempel på et logisk gyldigt argument. Et logisk gyldigt argument er defineret som et argument, hvor man er nødt til at acceptere konklusionen, hvis præmisserne er sande (Collin, 1987: 48).

Inden for etisk argumentation er det afgørende for et logisk gyldigt argument, der udtrykker en moralsk holdning eller vurdering, at mindst én af præmisserne indeholder en moralsk vurdering (Collin, 1987: 151), som i eksemplet ovenfor. Konklusionen er en moralsk vurdering, og da den første præmis “Individet bør have frihed til at gøre hvad det vil” indeholder en moralsk vurdering, kan man slutte logisk gyldigt til konklusionen.

De logisk gyldige argumenter kan skabe uenigheder blandt folk om, hvorvidt konklusionen er sand, idet mindst en af præmisserne indeholder en moralsk vurdering, som ikke alle nødvendigvis er enige i (Collin, 1987: 151). Derudover kan definatoriske og empiriske forhold også skabe uenigheder i argumentationen.

Etisk argumentation er særdeles relevant for vores undersøgelse, da man kan forestille sig, at argumenterne for og imod legalisering af cannabis udtrykker moralske vurderinger, eller siger noget

om, hvordan verden bør være. De skaber derfor diskussioner og uenigheder, og man må således vurdere konklusionen med alt taget i betragtning (Collin, 1987: 151).

Modsat logisk gyldige argumenter, findes der også en naturalistisk slutningsmåde ved etiske argumenter. En naturalistisk slutningsmåde er kendetegnet ved at indeholde en slutning til en moralsk vurdering, uden moralske vurderinger i præmisserne (Collin, 1987: 158). Sådant en slutningsmåde kaldes også for en informationsforøgende slutningsmåde, men da Collin ikke mener, at denne slutningsmåde kan benyttes til at underbygge moralske vurderinger (Collin, 1987: 158-159), vil vi ikke forklare det yderligere.

Følgende afsnit handler om brugen af moralske analogier i etisk argumentation, og hvad man kan bruge denne form for argumentation til.

3.1.3 Moralske analogier

Moralske analogier er en særlig form for argumentation, som består af en sammenligning mellem det man vil argumentere for, og et andet forhold, som man i forvejen har klare moralske holdninger til (Collin, 1987: 166). I forbindelse med etiske argumenter kan moralske analogier bruges på to forskellige måder: understøttende eller udfordrende. Ved at benytte sig af en moralsk analogi kan man understøtte sin argumentation ved at sammenligne sin sag med noget andet tilsvarende. Derudover kan man udfordre et argument ved at opstille en moralsk analogi, der kan sætte spørgsmålstejn ved argumentets moralske forhold.

Moralske vurderinger tager sit udgangspunkt i forskellige grunde, som gør det muligt at sammenligne forhold, der kan være meget forskellige. Grundene udtrykker, at de sammenlignede forhold har noget tilfælles, for at man kan benytte moralske analogier. Ifølge Collin fungerer moralske vurderinger, som begrundes af moralske analogier, som troværdige informationsforøgende slutninger, hvilket kommer til udtryk i følgende citat:

“Moralske analogier kan tjene som troværdige informationsforøgende slutninger. Det kan de, fordi vore moralske vurderinger bygger på grunde, og fordi vi ikke altid er opmærksom på disse grunde”
(Collin, 1987: 167).

Det er gennem grundene, at vi skaffer os mere viden, da vi således bliver gjort opmærksom på nogle sammenhænge, vi ikke tænker over i den daglige tale. Følgende er et eksempel på en moralsk analogi i et etisk argument:

Præmis 1: Vi bør afkriminalisere cannabis i Danmark, hvis det ikke fører til et øget forbrug.

Præmis 2: I Holland har en afkriminalisering ikke ført til øget forbrug af cannabis. Der er mange kulturelle ligheder mellem Holland og Danmark, og vi kan derfor forvente, at det vil være det samme i Danmark.

Konklusion: Det er moralsk forsvarligt, at afkriminalisere cannabis i Danmark.

I eksemplet benytter man en moralsk analogi til at understøtte sin argumentation, og konklusionen bliver på den måde understøttet ved at sammenligne forhold i Danmark og Holland.

Det er muligt at tale om falske analogier, hvis man mener, at der forskel på forholdene i Danmark og Holland. Ved at afvise den moralske analogi, angiver man, at der er tale om en forskel ved de to forhold i analogien (Collin, 1987: 167). Ifølge Collin er en afvisning af en moralsk analogi afhængig af en begrundelse:

”Hvis man giver forskellige moralske vurderinger af to forhold, må man kunne angive en forskel mellem de to forhold, som er ens grund til at vurdere dem forskelligt” (Collin, 1987: 167).

Citatet angiver, at det er muligt, at være uenige om analogiens sandhed, hvis man kan angive, hvorfor de to forhold skal anses som forskellige. Følger man denne regel kan man undgå dobbeltmorale. Hvis man skal undgå at fremstå dobbeltmoralisk, er man nødt til at kunne angive forskellen mellem det forhold, man argumenterer for og andre lignende forhold.

Ifølge Collin kan man ved hjælp af moralske analogier argumentere overbevisende, men som sagt kan de også benyttes til at udfordre argumenter. Ved at sammenligne to forhold med hinanden, kan man gøre opmærksom på konsekvenser og sammenhænge inden for den moralske argumentation (Collin, 1987: 171).

Moralske analogier er også noget, man benytter sig af i spørgsmålet om cannabis. Som vi vil se nærmere på i afsnit 6, indgår der mange forskellige argumenter i debatten, og moralske analogier

kan i denne sammenhæng bl.a. bruges til at sammenligne med forskellige andre lande eller rusmidler.

Det er således med udgangspunkt i argumentationsanalyse af etiske argumenter, at vi vil undersøge de centrale argumenter i debatten, samt diskutere hvordan de kan være med til at forbedre beslutningsgrundlaget. Det vil vi komme nærmere ind på i afsnit 6 "Argumenter for og imod legalisering af cannabis".

3.2 Metode og materiale

I dette afsnit vil vi beskrive hvilken metode og materiale vi har brugt til at undersøge vores problemstilling. Vi vil beskrive hvilken empiri, vi har valgt at lægge vægt på, samt begrunde de valg vi har taget med hensyn til vores materiale og metoder.

En metode vi bl.a. har brugt til at besvare vores problemformulering bedst mulig er, at vi har konsulteret og indsamlet empiri. Den primære empiri, vi har indsamlet, stammer fra fagfolk, som har opstillet argumenter for og imod en legalisering af cannabis. I bogen "*The Legalization of Drugs*" (2005) fremstiller filosoferne Douglas Husak og Peter de Marneffe en række forskellige grunde til henholdsvis at legalisere og kriminalisere brugen af euforiserende stoffer – herunder cannabis. Grunden til, at vi har valgt at anvende bogen er, at Husak og Marneffe er nogle af de mest centrale og citerede filosoffer i debatten. Husak er professor i filosofi ved Rutgers University. Derudover er han forfatter til en lang række artikler og bøger - heriblandt "*Legalize This!*". Marneffe er associeret professor i filosofi ved Arizona State University. Marneffe har skrevet flere artikler omkring frihed og liberalisme (Husak & Marneffe, 2005: Upag). På baggrund af deres argumenter, vil vi rekonstruere og kritisere argumenterne.

Udover empiri fra bogen "*The Legalization of Drugs*", er vores argumentationsanalyse en central del af projektopgaven. Uden en argumentationsanalyse, havde vi ikke kunnet analysere og kritisere vores argumenter. Bogen "*Derfor – bogen om argumentation*" (1987) af Finn Collin, har været den primære empiri for denne redegørelse.

Som nævnt i problemfeltet, har vi valgt at inddrage filosofen John Stuart Mill. Mills værdier om frihed og skade har vi sat i relation til argumenterne. Udover det, har vi brugt Mills principper til bedst muligt at udfordre og kritisere argumenterne. For at inddrage værdier om frihed og skade, har vi brugt Mills egen bog *“On Liberty”* (2001). Det har været vigtigt for os at anvende Mills egen bog for at forstå hans princip, om frihed under ansvar samt individet selvbestemmelse, korrekt. Mill kommer i sin bog også ind på andre begreber som *utilitarisme*. Dog har vi udvalgt netop de aspekter, som vi fandt mest relevante i forhold til diskussionen om, hvorvidt cannabis skal legaliseres eller ej. Mill kan med sine filosofiske værdier omkring frihed og skade bruges til at understøtte samt udfordre Husak og Marneffes argumenter for henholdsvis en legalisering og kriminalisering.

Som supplement til Mill har vi valgt at bruge bogen *“Mill om friheden”* af lektor for Aarhus Universitet, Jørgen Husted. Bogen er en nyoversat version af *“On Liberty”*, og fungerer som en guide til Mills værk (Husted, 2008).

3.2.1 Kritisk diskussion af metode og materiale

I vores metodeafsnit har vi præsenteret, hvilke metoder, fagfolk, empiri og materiale vi har valgt at anvende i vores projekt. I det følgende afsnit vil vi diskutere brugen af disse, samt klargøre de forskellige materialers afgrænsninger.

Vi vil først beskrive, hvilken metode samt hvilke valg vi bevidst har gjort os med hensyn til ordvalget i problemformuleringen. Vores problemformulering lyder: *“Bør cannabis legaliseres som rusmiddel? En kritisk diskussion af centrale argumenter for og imod legalisering”*.

Vi har gennem hele projektet forholdt os neutrale til debatten om, hvorvidt cannabis bør legaliseres eller ej. I og med at cannabis i forvejen er kriminelt, stiller vi spørgsmålet *“Bør cannabis legaliseres”*. Ordet ”bør” indikerer et moralsk aspekt, hvilket lægger op til en diskussion præget af moralske argumenter. Havde vi i stedet brugt et ord som ”skal”, havde vi lagt op til en besvarelse som skulle komme med et endegyldigt svar, såsom ”ja” eller ”nej” til en legalisering. Ved at skrive ”bør” holder vi vores besvarelse åben for en videre diskussion, således at de argumenter vi præsenterer, bidrager med vejledende og moralske holdninger. På baggrund af dette kan vi besvare

problemformuleringen, ved at komme med en vurdering af hvorvidt cannabis bør legaliseres, en vurdering baseret på Husak og Marneffes etiske argumenter.

Vi bruger ordet ”kritisk”, da vi igennem analysen af vores argumenter har forholdt os kritisk ved bl.a. at undersøge om fagfolkene Husak og Marneffe har belæg for deres påstande. Her forholder vi os igen neutrale, ved at belyse argumenter for og imod en legalisering af cannabis. Ud fra problemformuleringen antager vi på forhånd, at der er centrale argumenter for og imod. I afsnit 3.2 nævnte vi, at bogen *“The Legalization of Drugs”*, skulle bruges til at opstille, rekonstruere og kritisere argumenter for og imod legalisering af cannabis. Afgrænsningen i forhold til bogen har været, at bogens forfattere, Douglas Husak og Peter de Marneffe, ikke ordret skriver om cannabis. Husak og Marneffe benytter begrebet *drugs* - altså stoffer generelt. Dog hører cannabis under kategorien euforiserende stoffer, og på baggrund af dette har vi valgt at benytte bogen.

Udover dette indeholder bogen kapitler og argumenter, som udelukkende handler om heroin (Husak og Marneffe, 2005: 111-118), hvilket vi har undladt at bruge. Vi har derfor begrænset os til de argumenter i bogen der omhandler cannabis, eller hvor cannabis indirekte indgår i argumentationen. Udover denne afgrænsning, skal det nævnes, at Husak og Marneffe opstiller modstridende argumenter i en amerikansk kontekst. I bogens indledning står følgende: “In the United States today, the use or possession of many drugs is a criminal offense” (Husak & Marneffe, 2005: Upag.). Hertil kan der sættes spørgsmålstegn til, om Husak og Marneffes argumenter overhovedet er centrale og gældende for Danmark. De argumenter vi har valgt at arbejde med, optræder både i en generel kontekst og i den danske debat, og argumenterne i dette projekt er kun et udpluk af de generelle argumenter. Dog skal det siges, at der sagtens kan findes afvigende argumenter, som kun optræder i en specifik kontekst, men disse argumenter har vi ikke haft fokus på i projektet.

Husak og Marneffe giver hver især deres syn for henholdsvis en legalisering og kriminalisering af cannabis. Hensigten med bogen *“The Legalization of Drugs”* er at opstille argumenter for og imod en legalisering af cannabis fra en objektiv synsvinkel således, at læseren kan skabe sin egen holdning:

“As will become evident, the debate is spirited, but it is conducted in a clear and careful prose that should enable readers to decide for themselves where they stand on legalization”

(Husak & Marneffe, 2005: XIV).

Ovenstående citat står skrevet først i bogen, men det kan kritiseres, om Husak og Marneffe egentlig formår at forholde sig objektivt til emnet. Marneffe opstiller argumenter imod en legalisering af cannabis, men personligt går han ind for en legalisering. Når Marneffe opstiller argumenterne imod en legalisering, kritiserer han dem efterfølgende. Man får dermed som læser et indblik i, hvad Marneffes egen holdning er til emnet. Vi antager, at det er næsten umuligt at give en 100% objektiv argumentation, når man har en holdning til et emne. Marneffes holdning til cannabis, kan udledes af følgende citat:

“Taken together, these considerations suggest to me that the benefits of prohibition are too low to justify its costs, and for this reason I am inclined to support not only marijuana decriminalization, but marijuana legalization as well” (Husak & Marneffe, 2005: 180).

Marneffe finder ikke fordelene ved et forbud mod cannabis store nok til, at det er moralsk forsvarligt at bevare et forbud. Derfor er han tilhænger af en afkriminalisering og/eller en legalisering af cannabis. Hertil kan man undre sig over, hvorfor det ikke er en person, der reelt er imod en legalisering af cannabis, som har skrevet den del af bogen.

Udover denne kritik kan man stille spørgsmålstegn til Husaks anvendelse af begrebet *afkriminalisering*. Som vi senere vil belyse i afsnit 6, argumenterer Husak for, at man bør afkriminalisere cannabis, men han uddyber ikke, hvad han mener med det. En afkriminalisering kan forekomme på mange forskellige måder, så længe det som minimum medfører en lavere strafferamme på området. Derfor kan man sætte spørgsmålstegn til, hvorfor Husak ikke uddyber, hvilken form for afkriminalisering af cannabis, der vil være mest hensigtsmæssig. Svaret til dette kan muligvis findes i det faktum, at bogen har til formål at opstille argumenter objektivt. Da Husak ikke bør give sin egen holdning til kende, er det derfor heller ikke relevant at fremføre hans holdning til selve afkriminaliseringen. En specificering ville være et udtryk for Husaks egen vurdering af sagen. På den måde kan man sige, at Husak formår at fremstå objektiv ved ikke at specificere, hvilken form for afkriminalisering der bør foretages.

Som nævnt i afsnit 3.2 har intentionen med anvendelsen af Mill været at sætte hans værdier om frihed og skade i relation til de rekonstruerede argumenter. Dog skal det nævnes, at Mill fremlagde sine værdier i bogen "*On Liberty*" i 1859. Derved kan der sættes spørgsmålstegn ved om Mills principper om skade og frihed stadig holder stik, eftersom bogen er skrevet for 157 år siden. Mill beskæftiger sig med liberalisme, hvilket afspejles i hans princip om frihed og statens indgriben i individets liv. Mill er kendt i den politiske verden, og vi må antage, at hans tænkning stadig holder stik, fordi liberalismen stadig er en ideologi, som i dag eksisterer i det danske samfund. Det kan dog stadig diskuteres, hvorvidt staten bør følge Mills principper om skade og frihed.

Der findes en snæver og en bred fortolkning af skadesaspektet. Den snævre fortolkning forstås som, at man ikke bør skade andre. Den brede fortolkning af skadesaspektet omfatter den gråzone der eksisterer i forbindelse med indirekte skade på andre. Man kan fortolke, at man indirekte skader andre, hvis man skader sig selv. Dog nævner Mills aspekt om skade ikke noget om selvskade, udover, at individet kan leve sit liv som ønsket, med de konsekvenser det medfører. Man kan kritisere Mill for ikke at komme ind på selvskade, samt at han ikke siger noget om, at staten bør gribe ind ved sådanne situationer. Når staten griber ind i forhold til individets selvbestemmelse, f.eks. ved at gøre det lovpligtigt at bære sikkerhedssele, er det et udtryk for en paternalistisk politik. Mill ville dog mene, at når du skader dig selv, skader du ikke andre. Ifølge Mill er det kun ved voldsom skade på andre, at staten har en god grund til at gribe ind. Dertil kan det diskuteres, om der mon findes en handling med henblik på selvskade, som ikke går ud over andre mennesker, såsom individets pårørende. Som oftest vil en handling der skader individet selv, også skade andre omkring individet. Hvis individet f.eks. vælger at begå selvmord, må man antage, at individets pårørende bliver påvirket og skadet, idet de bliver efterladt i sorg. Men hvad hvis et individ ikke har nogen pårørende, hvem påvirker de så? Lad os antage at et individ uden pårørende begår selvmord. Umiddelbart vil denne handling ikke skade andre, idet ingen bliver efterladt. Efterfølgende kunne man antage, at den afdøde bliver fundet af en tilfældig forbigående person. Mennesker bliver påvirket på forskellige måder, og en sådan oplevelse kan derfor på sigt give varige mén. Man kan dermed argumentere for, at selvom man gør skade på sig selv, kan det påvirke andre mennesker. Når en handling påvirker og skader andre mennesker, har staten ifølge Mill en god grund til at gribe ind. På baggrund af disse eksempler, kan man argumentere for, at der ikke findes en handling, som udelukkende skader individet selv.

Som nævnt tidligere er *“On Liberty”* oprindeligt fra 1859. I den forbindelse har vi haft nogle sproglige udfordringer med forståelsen af bogen. Dertil har vi fundet det nødvendigt at inddrage en nutidig oversættelse af bogen. Jørgen Husted har i sin bog *“Mill om friheden”* (2008) oversat *“On Liberty”* fra 1859 til et nutidigt sprogbrug. Denne oversættelse har været nødvendig for helhedsforståelsen af Mills værdier om frihed og skade. Dog kan man diskutere om alle Hustedes formuleringer stemmer overens med det Mill skrev i 1859. Med dette in mente, har vi valgt at citere direkte fra *“On Liberty”* for at få den korrekte forståelse.

Som vi vil komme nærmere ind på i afsnit 3.4, er det vigtigt at sætte sig ind i den saglige viden, for at kunne transformere selv samme viden. Vi har derfor draget nytte af Hustedes bog, da han efter oversættelsen udarbejder en fortolkning af Mills bog. På den måde får vi indblik i en fortolkning af Mills pointer.

Udover de sproglige vanskeligheder i forhold til Mills bog, skal det nævnes, at Mill ikke skriver om personlig frihed og individets ret til selvbestemmelse i en konkret kontekst. Skades- og frihedsaspektet er brede, da de ikke blot gælder for én case, såsom cannabis, men er værdier som fortæller noget om, hvorvidt staten bør handle i forhold til individet. På baggrund af dette kan man pointere, at statens indblanding har stor indflydelse på, hvordan individet kan leve sit liv. Det er vigtigt at påpege, at Mill ikke nævner noget om cannabis - vi sætter hans værdier i relation til Husak og Marneffes argumenter, som omhandler cannabis.

3.3 Dimensionskurser

Udover valget af empiri, har vi valgt at inddrage dimensionerne *Tekst og Tegn* og *Filosofi og Videnskabsteori* i vores projekt. Dimensionen *Tekst og Tegn* omhandler en række metoder og begreber til at analysere, med fokus på tegn og tegnsystemer (Roskilde Universitetet, 2016: 39). For at opnå et kryds i dimensionen, har vi foretaget en argumentationsanalyse, da vi i opgaven skal beskæftige os med argumenter. Her har vi systematiseret og analyseret argumenterne, ved bl.a. at inddele argumenterne i præmisser og én konklusion. Vi har brugt argumentationsanalysen til at analysere, kritisere, og udfordre de centrale argumenter i debatten om cannabis. Derudover har vi gjort brug af en hermeneutisk analyse, hvor vi har fortolket tekster og argumenter. Vi har primært

brugt denne metode til at fortolke bøgerne “*The Legalisation of Drugs*” og “*On Liberty*”. Den hermeneutiske metode er også et af kendetegnene ved dimensionskurset *Tekst og Tegn* (Roskilde Universitetet, 2016: 39). Vi har brugt faglitteratur til at skabe viden omkring emnet, men også andre tekstformater såsom dokumentarer omkring cannabis, dets historie og cannabis som medicinering. Dertil har vi inddraget en illustration af menneskehjernen, i forbindelse med vores beskrivelse af cannabis og dets virkning. På den måde kan man skabe et bedre overblik over hvor i hjernen cannabis påvirker. Alle disse redskaber indgår i dimensionskurset *Tekst og Tegn* (Roskilde Universitetet, 2016: 39), og derfor finder vi dimensionen oplagt i projektet.

Den anden dimension vi skriver i, er *Filosofi og Videnskabsteori* som omhandler videnskabelige begreber og filosofiske refleksioner, omkring mennesket som værende et erkendende væsen (Roskilde Universitetet, 2016: 39-40). Som det fremgår af studieordningen, er begreber som *viden*, *sandhed*, *virkelighed* og *objektivitet* vigtige i dimensionen (Roskilde Universitetet, 2016: 40). Vi har forholdt os objektive i vores tilgang til argumenterne, eftersom vi ikke har taget stilling til problematikken omkring cannabis. Vi har i stedet for belyst begge sider af sagen, således at vi kan forbedre beslutningsgrundlaget. I analyse af argumenterne, har vi desuden undersøgt hvorvidt Husak og Marneffe har belæg for deres påstande.

Filosofi og Videnskabsteori omhandler en række etiske spørgsmål om moralsk rigtig og forkert handlen. Dertil handler det om skyld og straf, ansvar og rettigheder, retfærdighed og uretfærdighed samt magt (Roskilde Universitetet, 2016: 40). I projektet har vi fokuseret på det etiske aspekt i argumenterne. Vi har benyttet Mills aspekter om skade og frihed til at understøtte det etiske i vores opgave, samt til at se om Husak eller Marneffe kommer med lignende synspunkter i forhold til Mill.

Begge dimensionskurser har til formål at skabe viden, færdigheder og kompetencer, som vi har anvendt i projektet (Roskilde Universitetet, 2016: 14). Vi mener at dimensionskurserne *Filosofi og Videnskabsteori* og *Tekst og Tegn* supplerer hinanden godt. Vi har brugt *Tekst og Tegns* metoder til at analysere tekster og argumenter. Derudover har vi brugt den filosofiske og teoretiske tilgang fra dimension *Filosofi og Videnskabsteori*, til at reflektere over det etiske aspekt.

3.4 Projektteknik

Sideløbende med vores projekt, har vi haft progressionskurset *Projektteknik*, som har bidraget til viden og færdigheder, hvilket vi vil uddybe i dette afsnit. Vores huskoordinator, Hans Ulrik Rosengaard, har vejledt i forskellige emner, som har været til gavn for vores projektopgave. Ved første kursusgang fik vi information om, hvordan RUCs forskellige dimensionskurser er opbygget. Vi fik en generel introduktion til de fire forskellige dimensionskurser, som er placeret i henholdsvis første og andet semester. Derudover fik vi indsigt i, hvordan et ugeskema for en studerende kan se ud. Det har givet et godt indblik i, hvad der forventes af os som studerende, og hvordan vi kan bedst muligt kan disponere tiden. Derudover blev vi ved første kursusgang introduceret for, hvordan en projektgruppe etableres. I forlængelse af dette skulle vi i gruppen aflevere en forventningsafstemning, som vi senere i projektføreløbet har haft gavn af med hensyn til at tackle forskellige udfordringer.

Problemformuleringen var en af de første ting, vi havde fokus på i gruppen. Derfor var kursusgang 3 relevant, da vi blev præsenteret for, hvordan vi bedst muligt kunne opstille et problemfelt, en problemformulering, og hvordan vi arbejder med et problemorienteret projektarbejde. Udover de tekster der skulle læses til kursusgangen, havde vi i gruppen til opgave at udarbejde en beskrivelse af vores problemfelt, samt at skrive en foreløbig problemformulering. På den måde kom vi hurtigt i gang med projektet. Problemformuleringen og problemfeltet har gennem hele opgaven fungeret som styringsredskab i processen, som vi gentagne gange har vendt tilbage til, for at blive gjort opmærksomme på projektets fokus. Derudover har vi fået redskaber til, hvordan vi som gruppe kan fungere optimalt. Kursusgang fem fungerede som en workshop, hvor vi i grupperne kunne lave forskellige øvelser, for at finde ud af, hvilke forskellige roller vi hver især påtager os i en gruppe. Ved kursusgangen blev vi introduceret til Meredith Belbins *teamroller*, som går ud på, at man påtager sig en eller flere roller i en gruppe. Ifølge Belbin findes der ni slags *teamroller*, og man kan agere flere roller samtidig. Hver type har sine styrker og svagheder, og derfor er det godt at have flere forskellige typer i en gruppe. Der findes bl.a. en rolle der hedder *afslutter*, hvis styrker ligger i detaljerne, mens andre kan påtage sig rollen som *koordinator*, hvis styrker ligger i at klargøre mål og vedtage beslutninger (Potential.dk, s.d.). På den måde er vi blevet gjort opmærksomme på hinandens styrke og svagheder, således at vi har kunnet drage nytte af disse.

Vi har alle i gruppen haft forestillinger om, hvordan sproget på et universitet adskiller sig fra tidligere uddannelser. Derfor var kursusgang 3 særdeles nyttig for os, da kursusgangen satte fokus på skriftligheden i en universitetsopgave. Kursusgangen handlede om, hvordan man kan forbedre sit skriftlige arbejde, og hvordan man kan undgå faldgruber i sit sprog. Derudover fik vi gode tips til hvordan man skal forholde sig, når man modtager kritik. Omvendt lærte vi også, hvordan man kan give god og konstruktiv tekstkritik til de andre i gruppen, og derudover finde en hensigtsmæssig måde at løse problemer på. Vi har senere gjort brug af den fremgangsmåde, når vi skulle give og modtage kritik. Når vi i gruppen modtager kritik fra hinanden, forholder vi os forholdsvis tavse og prøver at undgå at forsvare os. Vi prøver derimod at være åbne for hinandens input og rettelser således, at et afsnit kan forbedres. At samarbejde om et afsnit i projektet er en fordel, da vi i fællesskab kan spare med hinanden, og på den måde er der mindre risiko for at overse fejl og mangler i projektet.

Projekter og opgaver på universiteter er generelt omfattende, og det er vigtigt at have overblik over sine referencer og citeringer. Vores projekt er en omfattende tekstproduktion, og derfor er vi opmærksomme på, hvordan vi skal henvise til andre tekster, som vi benytter, for at undgå plagiat. I vores introperiode havde vi besøg af en RUC studerende, som havde oplevet at være i gruppe med en studerende, som havde plagieret en del af opgaven. Følgerne af dette var store, og selvom det kun var én af de studerende der havde plagieret, fik det konsekvenser for alle gruppens medlemmer. Den studerende, som havde plagieret, fik forbud for RUC og de øvrige studerende kom langt bagud med deres studier. Den historie satte tankerne i gang hos os alle, og den har gjort os ekstra opmærksomme på plagiat. Derfor har kursusgang 6 været meget brugbar i projektet. Ved kursusgangen blev vi introduceret for de forskellige normer der gælder i forbindelse med både korrekt henvisning og citering. Til kursusgangen læste vi teksten "*God citatskik og plagiat i tekster*" (Kulturministeriet, 2006), som satte fokus på netop disse problemstillinger. Derudover blev normerne for god citatskik gennemgået, hvilket bl.a. indebærer, at man enten kan anvende citationstegn eller kursiv tekst, når man citerer direkte fra en anden tekst. Hertil fik vi klargjort hvordan man henviser korrekt. Vi behøver f.eks. ikke at henvise til almen viden såsom "solen er gul". Derimod skal vi henvise, når vi fremhæver et vigtigt sted i en tekst, og når vi bruger andres viden i vores eget projekt. Vi har fulgt kursusgangens anvisninger med hensyn til citering og henvisninger konsekvent gennem projektet. Vores litteraturliste er også skrevet på baggrund af kursusgang 6, hvor regler med hensyn til internet, bøger og artikler blev præciseret. Derudover blev

vi introduceret til *Harvard System*, som giver et overblik over, hvilke regler der gælder ved andre tekstformater såsom dokumentarfilm. Alt i alt gav kursusgang 6 os mange redskaber, som vi haft meget gavn af i projektarbejdet.

Som nævnt tidligere, havde vi alle forestillinger om, hvordan skriftsproget i en universitetsopgave skulle være. På samme måde, har vi alle haft forskellige opfattelser af, hvordan en universitetsopgave skal opbygges. Ved kursusgang 7 læste vi teksten "*At forholde sig akademisk*" (Hammershøj, 2008), hvor Lars Geer Hammershøj præciserer, hvordan opgaveskrivning på videregående uddannelser skal opbygges. Hammershøj mener, at det væsentlige i en akademisk opgave handler om opgavens *eksput*. Eksput handler om at turde "*overskride* den eksisterende faglige videnshorisont" (Hammershøj, 2008: 5).

Vi ønsker at give et nuanceret indspark i debatten om, hvorvidt cannabis skal legaliseres eller ej, ved at opstille argumenter for og imod en legalisering. Derudover blev vi på kursusgang 7 gjort opmærksomme på, at man som gruppe skal sætte sig ind i, hvad der før er skrevet om et givent emne, for at kunne transformere selvsamme viden. Vi bruger bl.a. Husak og Marneffe, som har opstillet forskellige argumenter for og imod en legalisering af euforiserende stoffer. På baggrund af denne viden, har vi kunnet opstille og rekonstruere argumenter.

Ud over de forskellige færdigheder vi har fået i forbindelse med vores projektarbejde, har vi på kursusgang 2 fået viden om og en generel forståelse af, hvad et universitet og humaniora er. Især teksten "*Hvad er et universitet?*" (Fink, 2003) har hjulpet os til at forstå, hvordan vi skal forholde os forskende til vores problemstilling.

Alt i alt har vi på kurset fået viden omkring problemorienteret projektarbejde, samt viden indenfor, hvordan man forholder sig til den akademiske opgave. Derudover har vi fået kendskab til reglerne vedrørende plagiat – herunder hvordan man citerer og henviser korrekt. Vi har tilegnet os færdigheder i, hvordan en problemformulering og et problemfelt skal opstilles. Desuden har kurset gjort som i stand til at samarbejde om vores projekt, som alle i sidste ende, skal kunne stå indenfor.

4) Hvad er cannabis?

I dette afsnit vil vi give et overblik over, hvad det er for en plante, som er årsagen til debatten om cannabis. Derudover vil vi redegøre for dets funktion, hvordan stoffet i cannabis påvirker hjernen samt hvilke virkninger og konsekvenser brug af cannabis kan medføre. For at klargøre præcis hvor i hjernen cannabis påvirker, har vi valgt at inddrage en figur, som illustrerer netop dette. For at redegøre for disse punkter, har vi måtte forholde os til den saglige viden, som eksisterer på området. Vi har valgt at begrænse os til bøgerne "*Hvad du bør vide om Cannabis*" af Sean Connolly og "*Cannabis*" skrevet af Sarah Lennard-Brown. Det er med udgangspunkt i disse bøger, at vi har fået viden om cannabisplanten. Til sidst i afsnittet vil vi redegøre for, hvad loven siger om cannabis. Hvad er strafferammen omkring besiddelse, salg osv., og hvorfor er cannabis i sin tid overhovedet blevet kriminaliseret? Disse spørgsmål vil vi besvare i afsnit 4.4 og 4.5.

4.1 Planten og funktionen

Cannabis er en samlet betegnelse for en række produkter, som man kan lave rusmidler af (Connolly, 2003: 6). Derfor bliver cannabis ofte kaldt andre navne, såsom græs, hash, marihuana, pot og weed. Disse navne optræder hyppigt, når der refereres til den samlede betegnelse (Connolly, 2003: 9). Vi vil i dette projekt holde os til den samlede betegnelse - cannabis.

Cannabisplanten er gennem tiden blevet brugt til mange nyttige formål, hvilket vi vil uddybe senere i afsnittet. Man dyrker primært to forskellige arter af planten i dag - *cannabis-sativa* og *cannabis-indica*. Sativa-arten indeholder ikke en høj koncentration af psykoaktive stoffer, og derfor er planten gennem årene blevet brugt til industribrug (Lennard-Brown, 2004: 5). Lennard-Brown fremsætter, at det var i Kina, man opdagede, hvor nyttig planten var. Kineserne fandt ud af, at hvis man snoede de lange stilke sammen, fik man en stærk effekt, som bl.a. kunne bruges til reb og tøj. (Lennard-Brown, 2004: 10-11).

Indica-arten har modsat sativa-arten, en høj koncentration af psykoaktive stoffer. Psykoaktive stoffer er dem som forårsager den rus man får, når man bruger stoffet (Lennard-Brown, 2004: 5). I afsnit 4.2 og 4.3 vil vi uddybe vad psykoaktive stoffer er, og hvordan de bruges til at opnå en virkning Som nævnt tidligere i afsnittet, har man udnyttet plantens fibre og stængler til fremstilling

af bl.a. tøj og reb i mange år. I den periode, hvor man opdagede, at planten var brugbar til industri, var man ikke klar over plantens euforiserende virkning. Lennard-Brown skriver, at det var da Napoleon og hans soldater invaderede Egypten i 1798, at de gennem egypterne opdagede cannabis' euforiserende virkning (Lennard-Brown, 2004: 16). Cannabis planten har dermed haft stor betydning i fortiden, og har været brugt til mange nyttige formål.

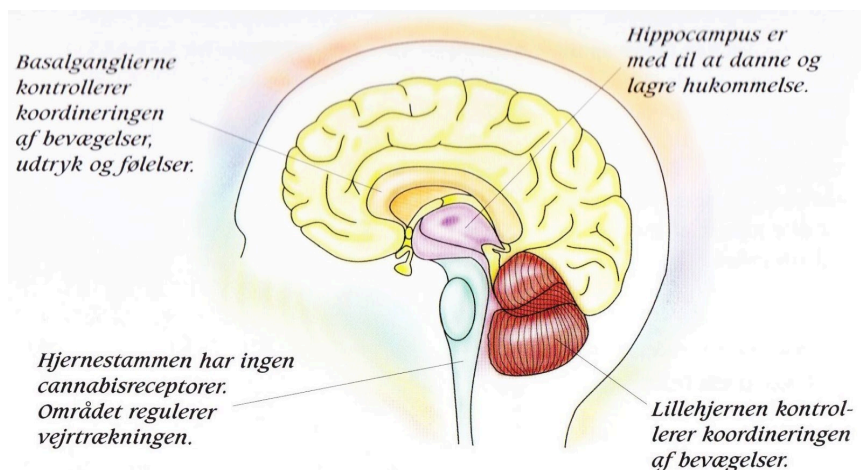
I dag er cannabis mest kendt for dets harpiks, som indeholder store mængder af psykoaktive stoffer, hvilke forårsager påvirkninger i bestemte områder i hjernen. Plantens harpiks udskilles fra bladene og sælges videre som klumper, og i Vesten er det mest "normalt" at blande harpiks og tobak og derefter ryge den (Lennard-Brown, 2004: 6-7).

4.2 Hjernen

Efter ovenstående redegørelse for cannabisplanten og dets funktion gennem tiden, vil vi i dette afsnit sætte fokus på, hvilke stoffer, der findes i cannabis, samt se på hvordan og hvor i hjernen stofferne påvirker. For at forklare det bedst muligt, har vi inddraget en figur der illustrerer menneskehjernen. Figuren giver et overblik over, hvilke områder i hjernen, der bliver påvirket, når et individ bruger cannabis.

I afsnit 4.1 nævnte vi, at der findes psykoaktive stoffer i cannabis' harpiks. Et af de psykoaktive stoffer cannabis indeholder og som påvirker hjernen mest, kaldes *Tetra-hydro-cannabinol*, også kaldet THC (Lennard-Brown, 2004: 24), hvilket er den betegnelse, som vi vil anvende i dette projekt. Ifølge Connolly er cannabis et psykoaktivt stof, fordi det påvirker et individs tankeverden (Connolly, 2003: 8). Når et individ bruger cannabis påvirker THC bestemte områder i hjernen, fordi stoffet knytter sig til forskellige receptorer i hjernen (Connolly, 2003: 30), hvilket figur 1.1 illustrerer:

Figur 1: (Lennard-Brown, 2004: 28)

Områderne som THC knytter sig til er: *lillehjernen*, *hippocampus*, og *basalganglierne*, hvilket er fremhævet på figuren. De tre forskellige områder i hjernen kontrollerer en række forskellige funktioner. *Hippocampus* er det område i hjernen, hvori hukommelsen bl.a. oplagres. *Lillehjernen* kontrollerer koordineringen og justeringen af bevægelser, hvilket betyder, at kroppens bevægelser kan blive upræcise og langsommere end normalt, ved brug af cannabis. *Basalganglierne* er det område, hvor bevægelser, udtryk og følelser bliver reguleret. (Lennard-Brown, 2004: 28). Vi vil i det næste afsnit, 4.3, uddybe hvilke virkninger og konsekvenser cannabis kan medføre, når områderne i hjernen bliver påvirket.

Det er ikke kun hjernen, der bliver påvirket, når et individ bruger cannabis. Den mængde der når til hjernen og påvirker bliver udskilt forholdsvis hurtigt. Kroppen udskiller stoffet naturligt, og der vil typisk gå et par timer før stoffet er væk fra hjernen (Lennard-Brown, 2004: 25). Det forholder sig anderledes med kroppens øvrige organer. THC kan f.eks. sætte sig i leveren i flere dage, og det er dermed ikke unormalt, at cannabis kan spores i kroppen op til flere uger efter indtagelse af stoffet:

“THC optages i kroppens fedtdepoter. De er et energilager, som kroppen bruger, når den ikke får mad - og energi - nok. Når fedtet nedbrydes og giver energi, kommer THC ud i blodbanen igen”

(Lennard-Brown, 2004: 25).

Citatet beskriver, at brug af cannabis stadig kan påvirke kroppen, selvom rusen er forsvundet.

4.3 Virkningen

Cannabis kan medføre mange forskellige virkninger. Dog varierer oplevelsen med cannabis fra person til person, og derudover har styrken og typen af cannabis indflydelse på, hvilken virkning det har hos brugeren (Connolly, 2003: 28).

Som nævnt i afsnit 4.2, påvirker THC'en områderne i hjernen: *hippocampus*, *lillehjernen* og *basalganglierne*. *Hippocampus* er som nævnt tidligere, det område i hjernen der er med til at danne og lagre hukommelse, og derfor har det betydning for korttidshukommelsen når *hippocampus* påvirkes ved brug af cannabis. F.eks. kan cannabisbrugere glemme hvordan deres sætning skal ende, hvilket er et tegn på, at *hippocampus* er påvirket (Connolly, 2003: 28). Påvirkningen af *hippocampus* kan også forårsage hukommelsestab samt hæmme indlæringsevnen (Lennard-Brown, 2004: 29).

Anderledes forholder det sig når *lillehjernen* rammes af THC. *Lillehjernen* er som nævnt tidligere, det område i hjernen, hvorfra koordineringen af bevægelser kontrolleres. Som det fremgår af Rådet for Sikker Trafik, er det særdeles farligt at køre bil, når man er påvirket af cannabis. Følgende citat belyser, hvorfor det er farligt: ”Sætter du dig bag rattet i påvirket tilstand, øger du risikoen for at blive involveret i en trafikulykke markant” (Rådet for Sikker Trafik, s.d.). Eftersom *lillehjernen* regulerer små og store bevægelser, er det farligt at sætte sig bag rattet efter brug af cannabis, da man i trafikken “skal [...] have kontrol over sine bevægelser og være opmærksom på de andre trafikanter” (Lennard-Brown, 2004: 29).

Basalganglierne er, som nævnt i det tidligere afsnit, det område i hjernen, som styrer koordineringen af bevægelser, udtryk og følelser. Derfor kan man både opleve afslappethed og uro under rusen (Connolly, 2003: 28), hvilket skyldes de skiftende følelsesoplevelser som basalganglierne bl.a. koordinerer.

På baggrund af dette afsnit, kan det fastslås, at det ikke er uden konsekvenser, når individer bruger cannabis. Disse konsekvenser sker på baggrund af, at THC knytter sig til områder i hjernen som bl.a. kontrollerer koordineringen af bevægelser. Det kan have alvorlige konsekvenser for individet og dets omgivelser, fordi forskellige områder i hjernen bliver påvirket.

4.4 Historie

Som nævnt i afsnit 4.1, har cannabisplanten været anvendt til mange forskellige slags formål i århundreder. I dette afsnit vil vi give en kronologisk redegørelse for, hvor og hvornår man begyndte at se cannabisplanten som noget, der var behov for at bekæmpe og lave forbud omkring. Derudover vil vi redegøre for, hvilke årsager der lå til grund for vedtagelsen og håndhævelsen af den lov, der skulle forbyde cannabisplanten, først i USA derefter i Danmark. Afsnittet vil have sit primære afsæt i DR dokumentaren: “*Kampen om Hampen*” fra 1997.

Forbuddet mod cannabis er skabt i USA, og først derefter har andre lande rundt omkring i verden lavet et forbud (DR, 1997). En betydningsfuld person, hvis ikke den mest betydningsfulde person, i problematikken omkring cannabis forbuddet i USA, var Harry Anslinger (DR, 1997). Anslinger var kommissær for det amerikanske finansministerium U.S. Treasury Department Bureau of Narcotics fra 1930 til 1962 (Encyclopedia, 2001). Han var stærk fortaler for et forbud mod cannabis, og han tilsluttede sig et af de generelle hovedargumenter, der figurerede i USA på daværende tidspunkt, nemlig at cannabis gjorde folk aggressive og voldelige (DR, 1997). I 1936 resulterede det i en vedtagelse om totalforbud mod cannabis, dvs. at dyrkelse, produktion, distribution og salg blev forbudt i USA. Overtrådte man forbuddet, kunne man fra da af blive straffet (DR, 1997). Forbuddet blev et benspænd for amerikanerne under anden verdenskrig, eftersom der blev mangel på materialer, som tidligere var fremstillet af bl.a. hampefibre. Det blev derfor vedtaget at ophæve forbuddet midlertidigt under krigen, men straks efter krigens slutning trådte forbuddet igen i kraft (DR, 1997). Anslinger fik ikke kun indflydelse på den amerikanske lovgivning omkring cannabis, han fik også indflydelse på internationalt plan, bl.a. via FN, hvor han var næstformand i narkotikakommissionen (DR, 1997). I 1961 vedtog FN *Enkeltkonvention om Narkotika*, som indbefatter et internationalt forbud mod cannabis (DR, 1997). Følgende citat er et udpluk af konventionen:

“kun [...] fremstilling, produktion, eksport, import, fordeling af, handel med, brug og besiddelse af narkotiske midler udelukkende til medicinske og videnskabelige formål [er tilladt]”

(Retsinformation.dk, 2004).

Med denne konvention blev det derfor ulovligt at bruge cannabis til andet end medicinske og videnskabelige formål. I 1961 tilsluttede Danmark sig FN konventionen. Tilslutningen til

konventionen skete på ren administrativ vis. Der blev med andre ord ikke foretaget nogen form for politisk debat (DR, 1997).

I 1969 blev forbuddet skærpet yderligere, som følge af, at Folketinget besluttede at lægge narkotikaområdet ind under straffeloven og hæve strafferammen til seks års fængsel. Efter yderligere skærpelse i 1969, opstod der dog en skepsis blandt mange af folketingets politikere. Skepsissen gik på, hvorvidt fundamentet for forbuddet mod cannabis var velbegrundet. Bl.a. lød det fra Bernhardt Tastesen, Socialdemokratiet:

“Det er klart, at hvis fortsatte undersøgelser skulle føre til den konklusion, at brugen af hash skaber færre problemer end brugen af tobak og alkohol, ja så må vi tage spørgsmålet om en kontrolleret frigivelse af hash op på ny” (DR, 1997).

På baggrund af denne skepsis, blev det vedtaget, at man efter en periode på to år skulle tage vedtagelsen op til revision. Det skete dog aldrig, eftersom Sundhedsstyrelsens vurdering til Folketinget om en legalisering af cannabis, fortsat var negativ (DR, 1997). Det fremgik i vurderingen, at Sundhedsstyrelsen heller ikke forudså, at der i nærliggende fremtid, “vil fremkomme oplysninger, der kan gøre en ændring af den nuværende samfundsmæssige vurdering af cannabis aktuel“ (DR, 1997) Efter skærpelsen i 1969 har der i mange år efter ikke foregået nogen egentlig debat i Folketinget omkring legalisering af cannabis (DR, 1997).

Et eksempel på en fornyelse inden for området, er dog forsøgsordningen med medicinsk cannabis, der kommer til at gælde fra 1. januar 2018 (Pedersen, 2016). Det vil vi komme nærmere ind på i vores perspektivering, i afsnit 7.1.

4.5 Lovgivningen

Efter at have redegjort for hvornår og hvordan cannabis forbuddet blev til, vil vi nu redegøre for den danske lovgivning omkring salg og besiddelse af cannabis. Hvad er loven og hvad er straffen? Vi vil give en beskrivelse af den danske lovgivning om euforiserende stoffer, samt give eksempler på, hvornår en straf resulterer i en bøde, og hvornår en straf resultere i en fængselsdom. Til slut vil vi redegøre for lovgivningen i nogle af de lande, der har afkriminaliseret eller legaliseret cannabis.

Cannabis hører under kategorien *euforiserende stoffer*. Den danske lovgivning har klare regler, hvad angår euforiserende stoffer:

”Stk 1: Den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer [...] overdrager euforiserende stoffer, straffes med fængsel indtil 10 år. Stk 2: På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1” (Retsinformation.dk, 2016: § 191).

Citatet belyser den danske lovgivning om euforiserende stoffer til videresalg, og overtræder man denne lov kan det have forskellige straffe. Selvom man overtræder loven, hvad angår omstændigheder med cannabis, er det derfor ikke altid en fængsling der gør sig gældende. Straffen afhænger af, hvad man har gjort. Besiddelse, salg og dyrkning af cannabis til videresalg, altså forretningsrelateret, resulterer i de fleste tilfælde i en hårdere straf i modsætning til hvis det er til eget forbrug. Det betyder, at en overtrædelse af loven med cannabis både kan ende i bøde og fængselsdom, alt efter omstændighederne (Roslev, 2013). Vi vil i følgende afsnit give eksempler på bødestraffe og fængselsstraffe for ”hårde” og ”bløde” stoffer i Danmark.

Det er ikke kun i Danmark, at besiddelse, brug, produktion og salg af cannabis er en overtrædelse af loven. I stort set hele verden er det en lovovertrædelse af forskellig grad, dog er nogle lande i gang med at afkriminalisere cannabis samt andre hårdere stoffer. Disse lande er bl.a. Østrig, Belgien, Tjekkiet, Tyskland og Italien. Herudover er der lande som allerede har afkriminaliseret cannabis i forskellige grader bl.a. Portugal, Holland, Uruguay og den amerikanske stat Colorado (Roslev, 2013). Hvordan disse lande har afkriminaliseret cannabis vil vi komme nærmere ind på i afsnit 4.6.

4.5.1 Straffen i Danmark

Som beskrevet i begrebsafklaringen, er der forskel på en kriminel og ulovlig handling. Konsekvensen af besiddelse af cannabis kan have flere forskellige udfald. En ulovlig handling vil resultere i en bøde, mens en kriminel handling kan resultere i en fængselsstraf. Måden hvorpå man afgør om handlingen er ulovlig eller kriminel, er ved at kategorisere efter stoffets art og mængde, samt aspektet omkring forbrug og videresalg. Hårde stoffer er kategoriseret som heroin, kokain,

amfetamin osv. og bløde stoffer er kategoriseret som hash, skunk eller khat (Den Store Danske, 2012). Det betyder, at besiddelse af en lille mængde (over 5 gram) hårde stoffer vil resultere i en fængselsdom, hvorimod en fængselsdom for besiddelse af bløde stoffer først kan komme på tale, når mængden er betydeligt større (100 gram) (Din Forsvarer, s.d.). Som sagt afhænger udfaldet af straffen også af hvorvidt stoffet er til eget forbrug eller til videresalg. Rigsadvokatens eksempel på strafferammen inden for euforiserende stoffer kan ses nedenfor. Skemaet er et eksempel på bødens størrelse ved besiddelse af de forskellige stoffer ved førstegangstilfælde:

Hash	Op til 9,9 gram	2.000 kr.
Amfetamin	Op til 0,9 gram	3.000 kr.
Kokain	Op til 0,9 gram	3.000 kr.
Khat	Op til 999 gram	2.000 kr.
Ecstasy	Op til 3 tabletter	3.000 kr.

(Figur 2, Din Forsvarer, s.d.)

Dette betyder, at ved besiddelse af hash fra 0,1 – 9,9 gram lyder bøden på 2.000 kr. første gang. Derefter vil bøden forhøjes med 50% i andengangstilfælde, og i tredje gangstilfælde eller senere, vil den stige med 100% i forhold til de 2.000 kr. fra første bøde. Dertil kommer, at bøden vil stige afhængigt af antal gange man pågribes med stoffer på sig (Din Forsvarer, s.d.). Det skal dog siges, at bøderne også stiger, hvis mængden af besiddelse overstiger grænserne i forhold til lovgivningen.

4.6 Afkriminalisering af cannabis

Som nævnt i begrebsafklaringen, handler en afkriminalisering om, at man indfører lavere strafferammer, eller fjerner straffebestemmelser på et givent område (Den Store Danske, 2009). Det er ikke alle lande der har den samme lovgivning, hvad angår cannabis. Derfor vil vi i følgende afsnit redegøre for afkriminaliseringen af cannabis i Portugal, Holland, Uruguay og Colorado.

4.6.1 Holland

Lovgivningen i Holland er anderledes end i Danmark. I Holland er grænsen for besiddelse af bløde stoffer 5 gram, og ved en besiddelse under 5 gram, vil politiet konfiskere stoffet, men man undgår straf. Ved besiddelse af en større mængde end 5 gram resulterer en straf i en bøde eller fængselsstraf alt efter mængden. Det er heller ikke lovligt at importere, eksportere eller dyrke cannabis selv. Det vil sige, at cannabis i Holland er ulovligt, men det er ikke strafbart til eget forbrug. Hårde stoffer er, som i Danmark, fuldstændig ulovligt i Holland (Amsterdam.info, 2016).

Den hollandske lovgivning adskiller sig fra den danske lovgivning ved at lovliggøre brug af cannabis i de såkaldte "Coffeeshops" i Amsterdam. De fungerer som en lovlig måde for folk at besidde, købe og bruge cannabis. Grunden til at man har lovliggjort brug af cannabis i "Coffeeshops" er for at mindske den organiserede kriminalitet bag salget af cannabis. På den måde kan man samtidigt også sikre kvaliteten, samt mindske de helbredsrisici der kan forekomme, ved køb hos ulovlige gadesælgere. "Coffeeshops" skal betale skat, og myndighederne kan nemt overvåge salget af cannabis gennem "Coffeeshops". Dog er der visse regler for "Coffeeshops": De må ikke sælge alkohol, de må ikke sælge hårde stoffer, de må ikke sælge til folk under 18 år, de må højst sælge 5 gram cannabis til hver person og de må ikke reklamere for salget af cannabis. På trods af at "Coffeeshops" ikke har lov til at reklamere for deres salg af cannabis, kan man normalt kende en "Coffeshop" på det etiopiske flags farver (rød, gul og grøn) med et cannabis blad på. Selvom man må ryge cannabis i Coffeeshops må man ikke ryge almindelig tobak indendørs, da det er imod Hollands lovgivning (AmsterdamTourist.info, s.d.). I 2013 var det tæt på at blive en realitet, at turister ikke længere lovligt kunne købe cannabis i "Coffeeshops", men det satte borgmesteren i Amsterdam en stopper for. Han frygtede en tendens til at købe stofferne hos ulovlige gadesælgere i stedet. Derfor er cannabis den dag idag stadig lovligt at købe for hollandske borgere såvel som for turister, ved fremvisning af gyldigt ID (AmsterdamTourist.info, s.d.).

4.6.2 Colorado

I Colorado har cannabis været lovligt siden januar 2014 (Miller, 2016). Hvis man er 21 år eller ældre, kan man lovligt købe 28 gram cannabis. I Colorado behøver man ikke være borger for at kunne købe cannabis, fordi der ikke er et registreringssystem. Man skal dog kunne bevise, at man er

fyldt 21 år, enten med et kørekort eller pas. Indtil juni 2016 har turister kunne købe 7 gram, men denne lov blev ændret og derfor er det i dag muligt for turister at købe op til 28 gram. Ligesom i Holland er det heller ikke lovligt at ryge cannabis i offentligheden, men da der ikke er de såkaldte "Coffeeshops" i Colorado, søger mange til private "cannabis klubber". Dette er et nyt koncept, og derfor ligger de ikke på alle gadehjørner, så nogle mennesker ryger cannabis i smug ved mindre befolkede områder (ColoradoPotGuide, s.d.).

4.6.3 Uruguay

I Uruguay er narkotikahandel et stort problem, og derfor har tidligere præsident Jose Mujica talt for en legalisering af cannabis produktion og forbrug i Uruguay. Mujica mente, at hvis produktionen og salget af cannabis blev styret af regeringen, ville det mindske ulovlig narkotikahandel, og derved skabe mere tryghed i Latinamerika (BBC, 2014).

I 2013 blev Uruguay det første land i verden, der legaliserede forbrug og produktion af cannabis. Man må som privatperson i Uruguay gro op til seks planter i sit hjem, men udover produktion i eget hjem, er det også tilladt at danne "cannabis klubber", hvor det er tilladt at gro op til 99 planter om året (BBC, 2014). Ydermere sker salget af cannabis også fra regeringens side, da det bliver solgt fra diverse apoteker til registrerede kunder, til omkring 1 dollar pr. gram. Registreringen sker med fingeraftryk og apotekerne må "kun" besidde 2 kilo cannabis af gangen, af sikkerhedsmæssige årsager (Goñi, 2016). Ved egen produktion og i klubberne, er der dog nogle forholdsregler der skal overholdes: For det første skal alle medlemmer af cannabis klubber registreres med fingeraftryk. Hjemmedyrkere skal også registreres hos regeringen, for at få tilladelse til at dyrke cannabis til eget forbrug. For det andet må hvert medlem som udgangspunkt ikke producere mere end 480 gram cannabis om året, hverken i klubben eller derhjemme. Udover regler for mængden af produceret cannabis, er der også regler for arealet, hvori der bliver groet cannabis. Klubbens beplantningsarealer må desuden ikke ligge i nærheden af institutioner, som f.eks. skoler, universiteter eller trænings- og rehabiliteringscentre (BBC, 2014).

4.6.4 Portugal

Portugal havde førhen store problemer med stofmisbrugere, og spredningen af HIV ved stofmisbrug var en af de højeste i Europa (EMCDDA, 2011: 20). I 2001 begyndte Portugal at afkriminalisere cannabis, hvilket gjorde, at man i dag kan købe og bruge både bløde samt hårde stoffer, herunder cannabis, heroin, kokain osv. uden at blive straffet. Dog er det stadig strafbart at sælge og producere narkotika. Det skal dog siges, at stoffer stadig er ulovlige, men ikke strafbart så længe man maksimalt besidder 10 dages forbrug, dvs. 25 gram cannabis, 2 gram kokain, 1 gram heroin og amfetamin (Hoffmann, 2016). Ved mistanke om narkotikamisbrug vil man blive sendt til samtale hos en 'afskrækkelseskommission'. Til samtalen vil man blive introduceret for en læge, advokat og socialarbejder, hvis job er at vurdere, om man skal behandles. Formålet med samtalen er at hjælpe individet til at skabe en bedre fremtid. Det vil gavne både befolkningen og samfundet, at man ikke straffer misbrugere, men i stedet forsøger at udbedre individets dårlige situation. Dette giver også politiet bedre og mere effektive arbejdsvilkår, da de i stedet kan fokusere på kilden til narkotikahandel, producenterne og *dealerne* (Hoffmann, 2016).

5) Teori

5.1 John Stuart Mill

For at besvare vores problemformulering bedst muligt, har vi valgt at inddrage filosofen John Stuart Mill, som med sin bog "*On Liberty*" (1859), har haft stor indflydelse på bl.a. demokratiske værdier om frihed til mennesket. Fordi bogen har haft stor indflydelse på principielle diskussioner af politiske-moralske spørgsmål (Husted, 2008: 7), er den væsentlig for vores projekt.

I bogen værner Mill om to værdier - frihed og skade. Frihedsaspektet handler i sin simple form om den personlige adfærd, som kun vedrører den enkeltes handlinger. Det betyder, at konsekvenserne af individets handlinger er på eget ansvar (Husted, 2008: 153). Ifølge Mill må individet derfor handle som det vil, så længe det ikke minimerer andres frihed eller skader andre. På den måde har individet frihed til at skabe sin egen person og tilværelse, samt frihed til at tænke, føle og mene hvad det ønsker (Mill, 2001: 22):

“The only freedom which deserves the name, is that of pursuing our own good in our own way, so long as we do not attempt to deprive others of theirs, or impede their efforts to obtain it”

(Mill, 2001: 22).

Som det fremgår af citatet, går frihedsaspektet ud på, at individet skal have lov til at leve sit liv, som det selv ønsker. Dog pointerer Mill, at individets frihed begrænses i et vist omfang, eftersom individet ikke bør påføre andre individer skade med sine handlinger. Hvis individet påfører andre skade, er der tale om en anden værdi, som indeholder et aspekt af skade. I bogen “*Mill om friheden*” (2008) omtaler forfatteren Jørgen Husted dette aspekt som *skadesprincippet* (Husted, 2008: 166), hvilket også er den betegnelse, vi vil bruge i projektet.

Skadesprincippet vedrører, modsat frihedsaspektet, den adfærd som går ud over andre mennesker (Husted: 2008: 153). Efter princippetets retningslinjer har staten kun en god grund til at blande sig i et individs handlefrihed, hvis individet påfører skade på andre (Husted, 2008: 152). Skadesprincippet er altså et princip, der kan fungere vejledende, når regeringen skal beslutte om en type handling bør være kriminel eller ej. Det er derfor relevant at anvende i dette projekt, hvor formålet er at forbedre beslutningsgrundlaget for en eventuel legalisering af cannabis. Mill beskriver skadesprincippet på følgende måde:

“the only purpose for which power can be rightfully exercised over any member of a civilized community, against his will, is to prevent harm to others. His own good, either physical or moral, is not a sufficient warrant” (Mill, 2001: 18).

Med dette citat understreger Mill, at staten har en god grund til at gribe ind og begrænse individets frihed, hvis individets handling skader andre. Men hvornår kan staten tillade sig at straffe et individ, på baggrund af individets handlinger, og hvor meget skal der til, før det skader andre mennesker? Mill pointerer, at den skade man påfører andre ikke blot handler om direkte skade, men derimod også om indirekte skade: “A person may cause evil to others not only by his actions but by his inaction, and in neither case he is justly accountable to them for the injury” (Mill, 2001: 20). Et eksempel på direkte skade er hvis X slår Y. På den måde påfører X direkte skade på Y. Et eksempel på en indirekte skade, som Mill kalder *inaction* er, hvis man f.eks. antager, at X får et pludseligt hjertestop, kun i nærheden af person Y, men Y gør ikke en indsats for at hjælpe X i situationen.

Dette er et eksempel på indirekte skade, da Y's passivitet stiller X i en værre situation, end hvis Y havde udført en aktiv handling ved at hjælpe X. På den måde påfører Y indirekte skade på X.

For at kunne anvende Mills teori korrekt, er det væsentligt at klargøre definitionen af skade. Mill giver et indblik i hvad skadesprincippet omfatter i følgende citat:

“Encroachment on their rights; infliction on them of any loss or damage not justified by his own rights; falsehood or duplicity in dealing with them; unfair or ungenerous use of advantages over them; even selfish abstinence from defending them against injury— these are fit objects of moral reprobation, and, in grave cases, of moral retribution and punishment” (Mill, 2001: 111).

Skadesprincippet omfatter altså også indirekte skade, hvilket ovenstående citat viser. Citatet angiver at indirekte skade bl.a. indebærer at udsætte andre individer for tab eller skade samt bedrageri og falskhed. Dog gør Mill opmærksom på, at skadesprincippet ikke vedrører børn og unge mennesker, under den alder, som loven betegner som myndig (Mill, 2001: 19). Princippet gælder kun for myndige individer, som kan tage vare på sig selv. Ifølge Mill kan staten med rette opsætte regler og love for børn og unge: “Those who are still in a state to require being taken care of by others, must be protected against their own actions as well as against external injury” (Mill, 2001: 19). Citatet udtrykker en holdning til, at børn og unge skal beskyttes imod deres egne handlinger, da de ikke er i stand til at tage vare på sig selv.

I følgende afsnit, “Argumenter for og imod legalisering af cannabis”, har vi opstillet, analyseret og udfordret nogle af de centrale argumenter, der forekommer i debatten om cannabis. Da nogle af argumenterne indeholder et aspekt af skade og/eller frihed, vil vi belyse argumenterne med Mills værdier om henholdsvis skade og frihed.

6) Argumenter for og imod legalisering af cannabis

Udover at opstille, analysere og udfordre argumenter for og imod legalisering af cannabis, vil vi i dette afsnit diskutere og konkludere på argumenterne. Vi vil tage udgangspunkt i bogen “*The Legalization of Drugs*” (2005) af professorerne i filosofi, Douglas Husak og Peter de Marneffe, som fremstiller argumenter henholdsvis for og imod en legalisering af cannabis. Bogen omhandler flere former for euforiserende stoffer, og derfor har vi begrænset os til de argumenter der direkte

eller indirekte omhandler cannabis. Derudover har vi valgt at inddrage argumenter, som omhandler skade, autonomi og glidebaner. Vi finder alle tre argumenttyper yderst relevante i dette projekt, da de som udgangspunkt fungerer godt i samspil med hinanden, og dermed giver de et nuanceret syn på debatten. En anden grund til at inddrage disse tre forskellige typer argumenter er, at de med fordel kan kædes sammen med Mills skadesprincip og frihedsaspekt. Argumenterne om skade og autonomi kan tydeligt relateres til Mill, da det er emner, som Mill beskriver. Glidebaneargumenter kan kobles til Mills princip om skade, idet et glidebaneargument indeholder en påstand om, at en tilstand fører til en eller flere værre tilstand(e) - ofte en tilstand som er skadelig. Årsagen til at vi benytter Husak og Marneffes argumenter, er at de er centrale og er hyppigt forekommende i debatten. Ud fra et moralsk perspektiv, er skade og frihed nogle af de vigtigste faktorer at belyse i diskussionen om, hvorvidt cannabis skal legaliseres eller ej, da man ikke kan komme uden om disse værdier.

For at systematisere de forskellige argumenter bedst muligt har vi opstillet afsnit 6 på følgende måde: Afsnittet er opdelt i de tre typer argumenter: argumenter om skade, argumenter om autonomi og argumenter om glidebane. Under hver type argument har vi analyseret ét argument for en legalisering og ét argument imod en legalisering af cannabis. Efter vi har kritiseret og udfordret de to argumenter i hvert afsnit, har vi stillet dem op mod hinanden for at kunne diskutere argumenterne kritisk samt at belyse, hvad de har bidraget med i projektet.

6.1 Argumenter om skade

6.1.1 Argument for legalisering af cannabis

Douglas Husak opstiller flere argumenter for legalisering/afkriminalisering af cannabis i bogen *“The Legalization of Drugs”* (Husak & Marneffe, 2005). Husak er generelt positiv stemt over for en afkriminalisering af cannabis, og et af hans argumenter vedrører den skade, et individ indirekte påfører andre, når det bliver fængslet som følge af cannabis (Husak & Marneffe, 2005: 29-30). Husak argumenterer for, at cannabis bør afkriminaliseres, da konsekvenserne ved straffen kan påføre skade på de pårørende:

“Prison life is degrading, demoralizing, and dangerous. [...] Punishment has a negative impact on the lives of their spouse and children.” (Husak & Marneffe, 2005: 29).

I dette citat beskriver Husak, at det er fængselsstraffen ved cannabis der skader de pårørende. Citatet fungerer som en præmis i det følgende rekonstruerede argument:

Præmis 1: Loven i Danmark siger, at besiddelse af over 100 gram cannabis er kriminelt.

Man kan blive fængslet, hvis man bliver pågrebet i besiddelse af denne mængde eller over.

Præmis 2: Fængsling virker skadende på den straffede, samt dennes familie.

Præmis 3: Man bør ikke skade andre.

Konklusion: Cannabis bør ikke være kriminelt.

Argumentet kan sættes i relation til skadesprincippet. Husak fremstiller lignende synspunkter til Mills aspekt om frihed, når han skriver: “Punishment infringes rights and liberties that we usually take for granted” (Husak & Marneffe, 2005: 29). Derudover mener Husak, at individet påfører de pårørende indirekte skade, når det bliver straffet for at være i besiddelse af cannabis. Den pointe fører til konklusionen: Cannabis bør ikke være kriminelt. Ifølge skadesprincippet kan man argumentere for, at den straffede i dette tilfælde forvolder indirekte skade på sin ægtefælle og børn, fordi individets handling resulterer i fængselsstraf. Fængselsstraf er netop det, der ifølge Husak, er med til at sætte individet selv og dets pårørende i en u hensigtsmæssig situation.

Argumentet kan kritiseres og udfordres på flere måder. Den første præmis indeholder fakta, som alle bør være enige i. Præmis 2 indeholder empiriske forhold, og da der ikke er belæg for empirien, fungerer den blot som en påstand. Husak fremstiller ikke en undersøgelse der viser, at straf og fængsling skader de pårørende, og vi kan derfor ikke være sikre på, at præmissen er sand kun på baggrund af dette. Præmis 3 er en normativ præmis, som ligeledes kan skabe uenighed om konklusionens troværdighed, da præmissen udtrykker en moralsk holdning til, hvordan vi bør handle. Vi vil kritisere den normative præmis på flere måder. Præmissen siger, at man ikke bør skade andre, men hvad vil det overhovedet sige at skade en person? Dette skriver Husak ikke noget om. At skade andre kan forekomme på mange forskellige måder. I den forbindelse skriver Husak kun om den skade, som bliver påført, når en person bliver straffet. Derudover vil en legalisering af

cannabis, ifølge Husak, forebygge skade, da skaden på de pårørende forekommer ved fængsling af individet, og en legalisering og/eller afkriminalisering vil derfor være til større gavn end en kriminalisering.

Flere af præmisserne, som indgår i det rekonstruerede argument, er underliggende og indgår ikke direkte i Husaks argument, men er nødvendige for, at slutningen til konklusionen bliver logisk gyldig, herunder præmis 1. Præmis 1 indeholder fakta, som Husak ikke selv fremstiller, men som er nødvendige for at argumentet hænger sammen.

Udover at kritisere de forskellige præmisser, kan vi udfordre argumentet ved at benytte os af en moralsk analogi. Husak argumenterer for, at cannabis ikke bør kriminaliseres, fordi straf som følge af kriminalitet ved cannabisbrug, skader andre mennesker (Husak & Marneffe, 2005: 29-30). I denne sammenhæng kan man stille spørgsmålstegn ved, om Husak ligeledes mener, at alle kriminelle handlinger bør legaliseres, idet straffen for en kriminel handling indirekte skader de pårørende. Det kan sammenlignes med en anden kriminel handling, f.eks. mord. Bør mord ifølge Husak dermed ikke straffes? De to handlinger har det tilfælles, at begge er kriminelle handlinger, hvorfor vi kan lave en moralsk analogi mellem de to handlinger. Vi antager, at ingen vil finde en ustraffet mordsag moralsk forsvarligt. Analogien tydeliggør derfor et dobbeltmoralsk aspekt, hvis Husak ikke mener, at en handling som mord bør legaliseres. Han mener, at det er moralsk forkert, at pårørende bliver skadet når et individ straffes med fængsel, men skal analogiens retningslinjer gælde, bør folk der begår mord heller ikke straffes med fængsel, fordi deres pårørende også vil blive skadet. Hvis Husak skal undgå at fremstå dobbeltmoralsk, er det nødvendigt at angive en betydelig forskel mellem de to kriminelle handlinger, som gør det moralsk forsvarligt at legalisere den ene handling, men samtidig beholde den anden handling kriminel. En forskel mellem de to kriminelle handlinger kan være, at mord fremstår som en handling med en intention om at påføre direkte skade på et andet individ, hvorimod man kan argumentere for, at et individ i besiddelse af cannabis, ikke har en intention om at påføre andre direkte skade. Ved at påpege denne forskel kan man afvise den moralske analogi.

Sætter man argumentet i en dansk kontekst, ser man et lignende argument fra professor i rusmidler, Mads Uffe Pedersen. Han mener, at man bør behandle misbrugere frem for at gøre dem til kriminelle:

“Det er nogle af de mest socialt udsatte borgere i samfundet, og straf virker ikke på dem overhovedet [...]. Det, som har en funktion, er at få dem hjulpet i gang – både med behandlingen og med livet, så de unge får en uddannelse, og de ældre hårde misbrugere får et ordentligt, værdigt og meningsfuldt liv” (Salomonsen, 2016).

Pedersen mener, ligesom Husak, at cannabis ikke bør være kriminelt (Salomonsen, 2016).

Ifølge Pedersen bør man behandle misbrugere, så de får hjælp til at skabe sig en bedre fremtid.

Samtidig mener Husak, at børn vil blive bedre stillet ved, at deres forældre ikke bliver straffet med fængsling (Husak & Marneffe, 2005: 60).

Ifølge det rekonstruerede argument bør cannabis ikke være kriminelt, da en afkriminalisering og/eller legalisering vil være til større gavn end en kriminalisering. Hvis cannabis ikke er kriminelt, stilles individets familie i en bedre position, og der argumenteres således for, at cannabis ikke bør være kriminelt.

6.1.2 Argument imod legalisering af cannabis

I modsætning til Douglas Husak opstiller filosofen Peter de Marneffe nogle argumenter imod legalisering af cannabis i bogen *“The Legalization of Drugs”* (Husak & Marneffe, 2005), og det er et af de argumenter vi vil tage fat på i dette afsnit. Marneffe er, ligesom Husak, positivt stemt over for en afkriminalisering eller legalisering af cannabis (Husak & Marneffe, 180). Dog opstiller han i bogen alligevel centrale argumenter imod en legalisering af cannabis.

Et af de centrale argumenter tager sit udgangspunkt i euforiserende stoffer og misbrug af disse.

Det væsentlige i følgende argument er, at stofmisbrug skader mennesker:

“drug abuse is bad for people. By “drug abuse” I mean use that (a) harms others or oneself or (b) creates a risk of harm” (Husak & Marneffe, 2005: 109).

Dette citat indgår som den væsentligste præmis i det rekonstruerede argument for, at cannabis ikke bør legaliseres, og derudover kan man finde følgende præmisser:

Præmis 1: Misbrug af euforiserende stoffer er skadeligt for individet selv og andre.

Præmis 2: Cannabis hører under kategorien euforiserende stoffer.

Præmis 3: Man bør ikke legalisere noget, der skader andre.

Konklusion: Cannabis bør ikke legaliseres.

Argumentet kan sættes i relation til skadesprincippet, idet Mill mener, at staten med rette kan gribe ind, hvis en handling skader andre. I det rekonstruerede argument argumenteres der for, at misbrug af euforiserende stoffer skader individet selv og andre. Da cannabis er et euforiserende stof, bør det derfor ikke legaliseres. Skadesprincippet vil i denne forbindelse retfærdiggøre, at cannabis er kriminelt, ud fra antagelsen om, at cannabis medfører skade på andre.

Når Marneffe taler om skade i forbindelse med argumentet, forklarer han det i et omfang stort nok til, at individet stiller andre mennesker i en værre situation, og at individet selv bliver ufornuftig (Husak & Marneffe, 2005: 109). Argumentet indeholder et aspekt af indirekte skade, fordi man ved brug af cannabis sætter andre mennesker i en værre position. Et eksempel på det kan være, at et individ med et cannabismisbrug udsætter sine omgivelser for passiv rygning, og dermed påfører individet indirekte skade på andre mennesker. Derudover kan et cannabismisbrug skade de pårørende indirekte, da misbrugeren vil mangle evne til at føle omsorg (Husak & Marneffe, 2005: 109).

I argumentet er især den første, empiriske præmis kritisabel. Marneffe skriver, at stofmisbrug skader både individet selv og andre mennesker. Hertil giver han eksempler på, hvordan det kan skade, og det kan dermed retfærdiggøre et forbud mod brug af cannabis:

“drug prohibition now reduces risks of premature death, accidental bodily injury, violence, vandalism, marital instability, child neglect, and failure at important educational and occupational tasks. This is the argument for drug prohibition, and so against drug legalization”

(Husak & Marneffe, 2005: 109).

Dog fremstilles der ikke empirisk bevis for citatets påstand, eftersom han ikke angiver en undersøgelse, der viser sammenhængen mellem stofmisbrug og den påførte skade ved brug af cannabis. Det skaber derfor tvivl om, hvorvidt den empiriske præmis er sand, hvilket kan udfordre argumentets troværdighed.

Præmis 2 beskriver, at cannabis er et euforiserende stof, hvilket fungerer som en præmis med fakta, og derfor bør alle være enige om denne præmis.

Præmis 3, der fungerer som en normativ præmis i argumentet, udtrykker en moralsk holdning til, at man ikke bør legalisere noget, der skader andre. Marneffe bruger ordet 'harm', og han beskriver tilmed, hvordan han opfatter skade:

“Within the range of harms I mean to include the loss of valuable opportunities and resources as well as damage to a person’s physical or psychological health, functioning, or well-being”
(Husak & Marneffe, 2005: 109).

Her beskriver han skade, både som tab af fremtidsmuligheder samt skade på en persons velfærd. Dog kan man udfordre den normative præmis ved hjælp af en moralsk analogi, og derved drage paralleller mellem cannabis og andre skadende rusmidler, f.eks. cigaretter. At ryge cigaretter er, ligesom cannabis, skadeligt for den der ryger, samt for individets omgivelser (Sundhedsstyrelsen, 2016). Når ligheden er angivet, må man ifølge det rekonstruerede argument mene, at cigaretter ligeledes bør kriminaliseres. Dog kan man mene, at den moralske analogi er falsk, hvis man mener, at de to forhold er så forskellige, at de ikke kan sammenlignes. Som forsvar hertil, pointerer Marneffe forskellen mellem rygning af cigaretter og indtagelse af stoffer:

“Smoking does not undermine motivation. It does not increase people’s aggressiveness or remove their inhibitions. It does not present a threat of fatal overdose [...] Whether cigarette-smoking prohibition is justifiable, and if so, to what extent, is therefore a different kind of issue from the prohibition of currently illegal drugs” (Husak & Marneffe, 2005: 184).

Når Marneffe pointerer, hvad rygning af cigaretter ikke resulterer i, er det i modsætning til indtagelsen af ulovlige stoffer (Husak & Marneffe, 2005: 109). Hvis en kriminalisering af cigaretter skal retfærdiggøres, må det derfor gøres på et andet grundlag, end hvad analogien angiver.

Der forekommer en række konsekvenser ved brug af cannabis, og der er ofte fokus på disse konsekvenser i den danske debat. Sundhedsordfører for Socialdemokratiet, Flemming Møller

Mortensen, mener ikke, at cannabis bør legaliseres, fordi det vil medføre en række skadelige konsekvenser:

“Hvis man lytter til Sundhedsstyrelsen, så vil man høre, at hash er forbundet med en lang række skadevirkninger. Og der er desværre grund til at forvente, at en legalisering af hash vil betyde et generelt øget forbrug blandt danskerne og dermed flere sundhedsskader” (Kongsgaard & Valsgaard, 2016).

Mortensens argument taler for en fortsat kriminalisering. Hans argument læner sig op ad den normative præmis i det rekonstruerede argument, som siger, at man ikke bør legalisere cannabis, fordi det skader andre. Mortensen pointerer, at en legalisering vil skade den, der bruger cannabis, hvorfor det ikke bør legaliseres. Derudover påpeger Venstres retsordfører, Preben Bang Henriksen, at cannabis påvirker et individs indlæringssevne negativt, samt det faktum, at cannabis kan føre til psykiske sygdomme (Kongsgaard & Valsgaard, 2016).

Det rekonstruerede argument bliver således støttet af danske politikere, som ligeledes pointerer, at cannabis er skadeligt for andre og for sig selv, og derfor bør det ikke legaliseres.

6.1.3 Kritisk diskussion af argumenterne omkring skade

Argumenter der indeholder et aspekt af skade, er en oplagt argumenttype at anvende i projektet, eftersom skade og cannabis ofte sættes i relation til hinanden. Derudover optræder de som centrale og omdiskuterede argumenter i debatten om cannabis. Vi har sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt brug af cannabis skader eller ej. Dertil har vi spurgt hvad det egentlig vil sige at skade et andet individ. Foruden den direkte skade, man kan påføre andre mennesker, har vi i analysen også diskuteret, hvorvidt brug af cannabis kan skade indirekte. De to første argumenter i afsnit 6.1 og 6.2 indeholder begge et aspekt af indirekte skade, som kommer til udtryk på forskellige måder. Husak argumenterer for, at en kriminalisering af cannabis skader andre mennesker, forstået på den måde, at en fængsling skader den straffedes pårørende.

Til forskel for Husak, argumenterer Marneffe for, at en legalisering af cannabis vil skade andre mennesker, da et stofmisbrug er skadeligt, både for individet selv og dets omgivelser.

De to argumenter adskiller sig fra hinanden ved at have forskellige udgangspunkter. Husak fokuserer på den skade, man påfører andre mennesker i forbindelse med straffen ved besiddelse og brug af cannabis, hvor Marneffe fokuserer på den skade, man påfører andre mennesker, når man bruger cannabis.

Sætter man de to argumenter i relation til Mills frihedsaspekt, kan man ligeledes se en forskel. Husaks argument peger på, at en kriminalisering af cannabis er mere skadeligt for andre mennesker, end hvis det var lovligt. Ifølge Husaks argument har staten ikke en god grund til at blande sig i individets frihed ved at kriminalisere cannabis. Denne pointe stiller Marneffes argument sig i opposition til. Marneffes argument påpeger, set i lyset af Mills frihedsaspekt, at det er retfærdigt for staten at sætte grænser for individet ved at kriminalisere cannabis, idet et misbrug af cannabis vil være skadeligt for individet selv, men i særlig grad også for individets omgivelser. Hertil kan det påpeges, at Marneffe og Husak er enige om, at brug af cannabis kan resultere i skade, men de er uenige om hvilke konsekvenser en henholdsvis legalisering og kriminalisering af cannabis har. Det er dermed de empiriske forhold i argumenterne, som Husak og Marneffe er uenige om.

Begge argumenter indgår i den danske debat på forskellig vis. Husaks argument fremstår i en dansk kontekst som et modargument til en kriminalisering, hvor Mads Uffe Pedersen som et alternativ ønsker at afkriminalisere cannabis ved at hjælpe misbrugere, frem for at straffe dem. Marneffes argument indgår i dansk kontekst som et af de mest centrale argumenter imod en legalisering af cannabis, på den baggrund, at brug af cannabis er skadeligt. I den forbindelse kan Sundhedsstyrelsens empiri bruges til at understøtte præmisserne i Marneffes argument.

De to argumenter har det til fælles, at de berører aspektet med skade i forhold til cannabis, på den ene eller anden måde. Dog adskiller de sig fra hinanden ved at have forskellige syn på, hvornår brug af cannabis kan resultere i skade. Argumenterne ses også repræsenteret i den danske debat, hvor de bidrager med henholdsvis at foreslå en afkriminalisering samt legitimere en kriminalisering med empiri.

6.2 Argumenter om autonomi

6.2.1 Argument for legalisering af cannabis

Et andet centralt argument i debatten om legaliseringen af cannabis, omhandler autonomi. Dertil har vi igen anvendt et argument af Husak, hvis tese er, at individet ikke bør fratages sin frihed, medmindre der er en væsentlig grund til det:

“No one should be deprived of liberty unless there are excellent reasons to do so” (Husak & Marneffe, 2005: 28).

Citatet indgår som en væsentlig præmis i argumentet for, at cannabis ikke bør være kriminelt, og ud fra citatet har vi opstillet følgende præmisser i det rekonstruerede argument:

Præmis 1: Når cannabis er kriminelt, kan det straffes med fængselsstraf.

Præmis 2: Fængselsstraf begrænser individets frihed.

Præmis 3: Man bør ikke begrænse et individs frihed, med mindre der er en god grund.

Præmis 4: Der er ingen god grund til at begrænse individets frihed som følge af en kriminalisering af cannabis.

Konklusion: Cannabis bør ikke være kriminelt.

Husak argumenterer for, at der bør være en god grund til at fratage individet dets frihed. Derudover fremlægges det, at fængselsstraf begrænser individets frihed. Derfor bør cannabis afkriminaliseres, fordi det kan føre til fængselsstraf. I forlængelse af det, kan man drage en parallel til skadesprincippet, da Mill, ligesom Husak, mener at man kun bør fratage individet dets frihed, hvis man kan give en rigtig god grund. En god grund til at kriminalisere en handling vil ifølge Mill, være hvis det forvolder skade på andre, hvilket kommer til udtryk i følgende citat:

“Mill did not argue that any policy that limits individuality is unjustifiable, since he allowed that actions that harm others may be prohibited even if these actions enhance or promote someone’s individuality” (Husak & Marneffe, 2005: 188).

Mill finder det retfærdigt at forbyde handlinger der skader andre, også selvom det begrænser individets frihed. Frihedsaspektet kan knyttes til det rekonstruerede argument, fordi aspektet handler om, at individet har frihed til at handle som det vil, så længe det ikke skader andre individer. Det kan konkluderes, at Mill og Husak er enige i, at statens indgriben skal vægtes lavt, og individets frihed skal vægtes højt, og derudover mener Husak, at cannabis ikke bør være kriminelt. Både præmis 1 og 2 fungerer som fakta, som alle bør være enige i. Præmis 3 er konstrueret på baggrund af Husaks moralske vurdering om, at ingen bør straffes, med mindre der er en god grund (Husak & Marneffe, 2005: 28). Denne præmis fungerer som en normativ præmis, fordi den udtrykker noget om, hvordan vi bør handle, og det er det moralske i præmissen som kan udfordres. Man kan undre sig over, hvorfor alkohol stadig er lovligt, når bl.a. Husak selv mener, at alkohol er skadeligt (Husak & Marneffe, 2005: 50). Han pointerer, at hvis kriminalisering af rusmidler har til formål at beskytte befolkningens sundhed, så giver det ikke mening, at euforiserende stoffer er kriminelle, mens alkohol og rygning ikke er (Husak & Marneffe, 2005: 49). For at undgå dette paradoks, fremstiller Husak to løsningsforslag: “either by repealing laws against illicit drug use or by enacting laws against the consumption of alcohol and tobacco” (Husak & Marneffe, 2005: 49). Han mener således, at euforiserende stoffer bør sidestilles med alkohol og tobak. Dertil pointerer han, at en kriminalisering af euforiserende stoffer er lige så uretfærdigt, som en kriminalisering af lovlige rusmidler, såsom alkohol og tobak, vil være (Husak & Marneffe, 2005: 49). På trods af de to løsningsforslag er Husak altså kun tilhænger af en afkriminalisering.

I præmis 4 fremgår det, at Husak mener, at der ikke er en god grund til at kriminalisere cannabis, på trods af, at han ikke skriver det ordret. Eftersom Husak går ind for en afkriminalisering af cannabis, må vi antage, at han mener, at der er flere gode grunde til at afkriminalisere end til at kriminalisere cannabis. Man vil derfor kunne kritisere præmis 4 ved at stille spørgsmålstejn ved denne påstand, eftersom nogle vil mene, at der er en god grund til at kriminalisere cannabis. Ifølge Marneffe er brug af euforiserende stoffer skadeligt for sig selv og andre mennesker, hvilket han uddyber i følgende citat:

“drug prohibition [...] reduces the risks of premature death, accidental bodily injury, violence, vandalism, marital instability, child neglect, and failure at important educational and occupational tasks” (Husak & Marneffe, 2005: 109).

Der er således uenighed om hvorvidt, der er gode grunde til at kriminalisere cannabis, og dermed kan man diskutere, om præmis 4 er sand. Det betyder, at argumentet ikke fremstår som logisk gyldigt, da alle præmisserne ikke nødvendigvis er sande.

Argumentet om autonomi bruges også i den danske debat om legalisering af cannabis. Her er et af argumenterne nemlig ligeledes, at borgerne selv bør kunne tage stilling:

"Ligesom staten ikke skal bestemme, om borgerne ryger cigaretter eller drikker alkohol, er der heller ikke nogen grund til at forbyde borgerne at ryge hash. [...] Det må være op til folk selv - ikke til staten" (Østbirk Avis, 2013).

Dette citat er fra Liberal Alliances pressemeddelelse d. 13. marts 2013, hvor nuværende økonomi- og indenrigsminister, Simon Emil Ammitzbøll, udtaler sig om cannabis. Her fremstiller han et argument, der læner sig op ad Husaks argument, idet Ammitzbøll mener, at staten ikke bør bestemme over borgerne, hvilket bliver en realitet, når cannabis kriminaliseres. Han mener, at borgerne selv skal have ret til at bestemme, om de vil ryge cannabis eller ej. Derudover læner Ammitzbøll sig op ad Husak ved at kritisere, at der er et forbud mod cannabis, når der ikke er et forbud mod cigaretter og alkohol. Husaks pointe om, at cigaretter og alkohol bør sidestilles med cannabis, bakkes op af Ammitzbøll, idet han sammenligner de tre rusmidler med hinanden (Østbirk Avis, 2013). Dog kan man udlede af dette citat, at Ammitzbøll kun har et løsningsforslag, nemlig at man bør legalisere cannabis.

6.2.2 Argument imod legalisering af cannabis

Udover Husak, fremstiller Marneffe også et argument om autonomi. Han beskriver, hvordan det kan retfærdiggøres, at individet fratages sin ret til selv at bestemme over sine handlinger, når staten kriminaliserer cannabis:

“Paternalistic curtailment of a person’s liberty is morally justifiable, in my view, if the good reasons there are for this person to prefer her situation when her liberty is limited in this way outweigh the good reasons there are for her to prefer her situation” (Husak & Marneffe, 2005: 141).

I citatet pointerer Marneffe, hvordan det kan retfærdiggøres at forringe individets selvbestemmelse, hvilket vi har sat i relation til cannabis. Følgende rekonstruerede argument beskriver denne relation:

Præmis 1: Kriminalisering af cannabis er en paternalistisk forringelse af individets ret til selvbestemmelse.

Præmis 2: Paternalistisk forringelse af et individs ret til selvbestemmelse er moralsk forsvarligt, hvis det stiller individet i en bedre position, på trods af, at det forringer individets ret til selvbestemmelse.

Præmis 3: Kriminalisering af cannabis stiller individet i en bedre position, fordi en legalisering kan føre til yderligere stofmisbrug, som kan være yderst skadeligt.

Konklusion: Cannabis bør kriminaliseres.

En stor del af debatten om cannabis handler om autonomi. Debatten handler nærmere sagt om, hvorvidt det er forsvarligt at begrænse individets frihed, når man kriminaliserer cannabis. Marneffe pointerer, at det er moralsk forsvarligt for staten at kriminalisere en handling, hvis det stiller individet i en bedre position. Hertil pointerer han, at kriminalisering af cannabis stiller individet i en bedre position, da det ellers kan føre til et stofmisbrug, som kan være yderst skadeligt:

“sometimes drug abuse leads to harm that is serious enough to be the legitimate object of government concern, and the prevention of which may therefore justify drug prohibition”

(Husak & Marneffe, 2005: 132-133).

Dette argument udfordrer Mills princip om frihed, idet Mill siger, at individet skal have lov til at handle som det vil, så længe det ikke skader andre. Denne pointe vil vi forsøge at udfordre ved at diskutere begrebet *skade*. Hvad vil det egentlig sige at skade et andet menneske? Der findes både en bred og en snæver fortolkning af skadesprincippet. Den snævre og primære fortolkning af skadesprincippet indebærer en forståelse af, at man påfører andre direkte skade. Vi vil udfordre skadesprincippet, ved at udvide princippet, og fortolke det i en bred forstand. Man vil kunne argumentere for, at når man skader et andet individ med en handling, stiller man individet i en værre position, end hvis man ikke udfører handlingen, og på den måde påfører man individet skade. Samtidig mener Mill, at man kan stille et individ i en værre position ved ikke at udføre en handling,

som ellers ville stille individet i en bedre position (Mill, 2001: 20). I forbindelse med argumentet ville man med den brede fortolkning af skadesprincippet derfor mene, at det er statens ansvar at kriminalisere cannabis, da det ellers ville stille individet i en værre position, og dermed skade individet.

Præmis 1 fungerer som fakta, der udtrykker, at en kriminalisering af cannabis forringer individets ret til selvbestemmelse. Dog indeholder præmissen også et definatorisk forhold, da det muligvis ikke er alle, der vil være enige i, at en kriminalisering af cannabis forringer individets ret til selvbestemmelse. En kriminalisering af en handling betyder ikke nødvendigvis, at handlingen ikke kan udføres. Det resulterer blot i, at handlingen kan have konsekvenser til følge. Individet vil i denne forstand derfor stadig have ret til at bestemme over sine handlinger, og retten til selvbestemmelse er dermed ikke forringet. Ved at kritisere præmissen, har vi dermed kritiseret det definatoriske forhold i argumentet.

Præmis 2 udtrykker en moralsk holdning til, at det er moralsk forsvarligt at kriminalisere cannabis, fordi en kriminalisering vil stille individet i en bedre position, hvilket opvejer det faktum, at individets ret til selvbestemmelse forringes. Denne præmis vil vi kritisere ved hjælp af en moralsk analogi. I dette argument er kriminaliseringen af cannabis retfærdiggjort ved det faktum, at cannabis er skadeligt, og en kriminalisering af cannabis vil derfor stille individet i en bedre position, end hvis det var lovligt. Dertil kan man undre sig over, hvorfor alkohol ikke er kriminelt på lige fod med cannabis. Psykiatriprofessor, David Nutt, har i 2010 udarbejdet en skala, der viser, hvor skadelige forskellige rusmidler er, hvori alkohol synes at være mest skadelig: "Her kommer alkohol altså ind på en suveræn førsteplads, mens for eksempel cannabis og flere andre ulovlige stoffer ligger meget længere nede" (Barse, 2015). Da alkohol også er skadeligt, vil en kriminalisering af alkohol, ifølge dette argument, stille borgerne i en bedre position, end på nuværende tidspunkt, hvor der ikke er et forbud mod alkohol. Derfor kan man stille spørgsmålstejn ved, hvorfor alkohol ikke er kriminelt. Når det er sagt, skal det nævnes, at Marneffe er opmærksom på denne analogi, idet han pointerer problemerne ved alkoholmisbrug:

"What is not open to debate is that whatever the mechanism, heavy drinking seems to increase the risks of a wide array of antisocial and self-destructive conduct to a significant degree"

(Husak & Marneffe, 2005: 173).

Marneffe mener, at hvis en kriminalisering af alkohol reducerer disse problemer, vil en kriminalisering være retfærdig (Husak & Marneffe, 2005: 173).

Præmis 3 beskriver et individs position efter en kriminalisering af cannabis, ved at skabe en sammenhæng mellem en legalisering og et øget stofmisbrug. Præmissen fungerer som det empiriske i argumentet, som skal retfærdiggøre, at cannabis kriminaliseres. Marneffe pointerer, at der er en sammenhæng mellem legalisering af cannabis og øget stofmisbrug (Husak & Marneffe, 2005: 109), men han fremstiller ikke empirisk bevis for denne påstand. Dog viser et af de første studier på området, at der er en større tendens til at bruge og misbruge cannabis i de amerikanske stater, hvor cannabis er afkriminaliseret til lovliggørelse af medicinsk brug, end i stater, hvor det ikke er afkriminaliseret (Salomonsen, 2016). Ydermere mener forskerne, at der stadig mangler tilstrækkelig forskning for at bekræfte denne sammenhæng (Salomonsen, 2016). Det betyder altså, at der er empiri der støtter Marneffes pointe, men empirien er ikke tilstrækkelig, til at man kan forklare sammenhængen med sikkerhed.

Argumentet for, at det er moralsk forsvarligt at begrænse et individs ret til selvbestemmelse, kan sættes i en dansk kontekst, da man i Danmark også taler om, hvad der er bedst for borgerne i forhold til et forbud af cannabis. Leder af de Konservative i Københavns Borgerrepræsentation, Rasmus Jarlov mener, at cannabis ikke bør legaliseres, da det er skadeligt og derfor ikke bør udbredes:

“Jeg (og de fleste læger) mener, at hash er for skadeligt til, at det bør udbredes mere. Derfor støtter jeg et forbud [...] Den lidt højere pris og ubehagen ved at bryde loven afholder nogle fra at bruge det” (Jarlov, 2014).

Med dette citat pointerer Jarlov, ligesom Marneffe, at det er moralsk forsvarligt for staten at kriminalisere cannabis, på trods af, at det begrænser individets ret til selvbestemmelse. Dette begrundes han ved at påstå, at en legalisering vil være skadeligt for borgerne, da forbruget vil stige (Jarlov, 2014). Implicit siger Jarlov, at staten stiller borgerne i en bedre position ved at kriminalisere cannabis, da ubehaget ved at bryde loven samt den høje pris på produktet, resulterer i et mindre forbrug end, hvis det var legaliseret.

6.2.3 Kritisk diskussion af argumenter om autonomi

En anden type argument, vi har valgt at beskæftige os med er argumenter om autonomi, hvilket omhandler individets ret til selvbestemmelse. Denne type argument kan derfor også kobles til Mills frihedsaspekt. Argumenter indgår i debatten om autonomi, som er meget omdiskuteret. Debatten handler bl.a. om, hvor meget staten kan tillade sig at blande sig i forhold til individets handlinger. Derudover handler det i denne sammenhæng om, hvorvidt det er forsvarligt for staten at kriminalisere cannabis, eller om brugeren skal have ret til selvbestemmelse. Diskussionen har altid eksisteret, og der vil højst sandsynligt altid blive sat spørgsmålstejn ved, hvorvidt staten skal blande sig i, hvad individet foretager sig. Den danske Sundhedsstyrelse har f.eks. tydelige retningslinjer for, hvad der må sælges, og hvilke tilsætningsstoffer fødevarer må indeholde. Dette begrænser individets frihed samt dets ret til selvbestemmelse. Denne type argument bidrager med to forskellige synspunkter til, i hvilken grad det er forsvarligt at begrænse individers ret til selvbestemmelse. I det første synspunkt vægtes individets frihed og ret til selvbestemmelse højere end skaden på sig selv og andre. Ud fra dette synspunkt vil man derfor gå ind for en legalisering af cannabis, trods den skade det forvolder. Det andet synspunkt retter sig mod en kriminalisering af cannabis, da individets og andres sikkerhed vægtes højest.

De to argumenter vedrørende autonomi beskriver, hvordan individets frihed indgår i debatten omkring legalisering af cannabis. Det er et faktum, at man begrænser individets frihed, når man kriminaliserer en handling, da handlingen dermed vil medføre konsekvenser og ofte fængselsstraf. Husaks argument omhandler autonomi i den forstand, at individets frihed prioriteres meget højt. Ifølge Husaks argument er der ingen gode grunde til at kriminalisere cannabis, og det kan derfor ikke retfærdiggøres, at staten laver et forbud mod det. I modsætning hertil argumenterer Marneffe for, at en kriminalisering af cannabis er retfærdigt, da en legalisering af cannabis vil føre til et større forbrug. Derudover er det skadeligt for individet selv og dets omgivelser. Marneffe fokuserer altså mere på skadespektet, hvorimod Husak med sit argument har fokus på frihedsaspektet og individets ret til selvbestemmelse. Ifølge Marneffes argument er det legitimt at kriminalisere cannabis, på trods af, at det fratager individet sin frihed og/eller ret til selvbestemmelse. Ifølge Husaks argument vægtes individets frihed højest, og der argumenteres derfor for en afkriminalisering eller legalisering af cannabis. Argumenter, der omtaler autonomi er eksempler på, hvordan man er nødt til at tage alt i betragtning, inden man argumenterer. Både Husak og Marneffe er enige med Mill i, at man ikke bør fratage individet sin frihed, medmindre der er en god grund til

det. I dette eksempel er en god grund hvis der skader andre mennesker. Marneffes argument prioriterer dog aspektet med skade højere end frihedsaspektet. Samtidig skal det pointeres, at Husak godt kunne acceptere, at der findes gode grunde til at kriminalisere cannabis. Dog er der ifølge Husak flere gode grunde til ikke at kriminalisere cannabis. På baggrund af dette kan det udledes, at det er de empiriske forhold der adskiller Husak og Marneffe. Husak mener, at individet vil være bedre stillet med en afkriminalisering og/eller legalisering, hvorimod Marneffe mener, at individet er bedre stillet med en kriminalisering af cannabis.

Prioriteringen af henholdsvis skades- og frihedsaspektet kan ligeledes udledes af den danske kontekst. Husaks argument understøttes af danske politikere, herunder Simon Emil Ammitzbøll, som vægter individets frihed højest. Andre danske politikere, herunder Rasmus Jarlov, støtter derimod Marneffes argument ved at fokusere på skaden ved brug af cannabis.

Den moralske analogi, som vi har brugt til at udfordre begge argumenter, viser en lighed mellem argumenterne. Både Husak og Marneffe erkender paradokset med alkohol, altså spørgsmålet om, hvorfor cannabis er kriminelt, når alkohol er lovligt. Husak påpeger, at man enten er nødt til at legalisere både alkohol og cannabis, eller kriminalisere begge for at undgå et paradoks. Dog argumenterer Husak for, at både cannabis og alkohol bør være lovligt. Modsat Husak opstiller Marneffe argumenter der kan retfærdiggøre en kriminalisering af cannabis samt en kriminalisering af alkohol. Under alle omstændigheder mener både Husak og Marneffe, at alkohol bør sidestilles med cannabis.

De to argumenter adskiller sig fra hinanden ved at prioritere henholdsvis skades- og frihedsaspektet forskelligt, samtidig med, at argumenterne ikke er baseret på den samme empiri. Dog er både Husak og Marneffe enige i, at der opstår et paradoks i forbindelse med alkohol som lovligt rusmiddel.

6.3 Argumenter om glidebane

6.3.1 Argument for legalisering af cannabis

Sidste argumenttype, som vi vil analysere, er glidebaneargumenter. Denne form for argument er defineret som et argument der beskriver, hvordan en tilstand fører til en eller flere andre tilstande, som i de fleste tilfælde er værre (Iversen, 2016: 44). Derudover indeholder et glidebaneargument ikke nødvendigvis understøttende empiri. Følgende citat er fremstillet af Husak, hvor han kritiserer en påstand om, at brug af cannabis fører til aggressivitet og voldelig adfærd. Dog er der ifølge Husak ikke empirisk bevis for denne påstand:

“Research provides no evidence that people under the influence of marijuana or heroin are more likely to become aggressive and violent” (Husak & Marneffe, 2005: 69-70).

På baggrund af citatet, har vi rekonstrueret følgende argument:

Præmis 1: Cannabis fører ikke til voldelig adfærd og aggressivitet.

Præmis 2: Cannabis fører til en passiv adfærd.

Præmis 3: En handling der ikke fører til voldelig adfærd og aggressivitet bør ikke være kriminelt.

Konklusion: Cannabis bør ikke være kriminelt.

Husak uddyber sin påstand om, at cannabisbrug ikke fører til yderligere aggressivitet og voldelig adfærd: “These drugs tend to have the opposite effect; their psychopharmacological properties cause users to become passive” (Husak & Marneffe, 2005: 70). Husak mener, at stoffet i cannabis resulterer i en mere passiv adfærd hos brugerne, hvilket kan udledes af afsnit 4.2. Når THC påvirker lillehjernen, kan det medføre, at kroppens bevægelser bliver upræcise og langsommere end normalt. Der kan derfor argumenteres for, at cannabis ikke fører til en aggressiv adfærd, men derimod en passiv adfærd, som Husak påstår.

Med dette in mente, må vi antage at præmis 1 og 2 er sande. For at underbygge sit argument yderligere, hævder Husak i det førstnævnte citat, at der ikke findes nogle undersøgelser, der viser, at individer, der er påvirket af cannabis, er mere tilbøjelige til at udvise aggressiv adfærd. Derimod introducerer han en undersøgelse, som viser, at personer, der er påvirket af alkohol er mere

tilbøjelige til at være voldelige, end de som benytter cannabis. Undersøgelsen viser, at folk der har fået en fængselsdom for vold, i højere grad kun var påvirket af alkohol, da de blev pågrebet i voldelig adfærd:

“In 1998, the National Center on Addiction and Substance Abuse (NCASA) reported that 21 percent of persons in state jails or prisons for violent crime were under the influence of alcohol and no other drug at the time they committed their crime. Only 3 percent were under the influence of cocaine or crack alone; a mere 1 percent were under the influence of heroin alone”

(Husak & Marneffe, 2005: 70).

Undersøgelsen kan bruges som empirisk bevis på Husaks argument om, at cannabis ikke fører til yderligere aggressivitet og voldelig adfærd. Undersøgelsen viser, at de 21 procent der er fængslet for voldshandlinger, ikke var under indflydelse af euforiserende stoffer, men kun af alkohol. Undersøgelsen viser også, at procentdelen der sidder i fængsel for voldshandlinger, ved påvirkning af stoffer, er meget lille. Cannabis er et euforiserende stof, ligesom de andre narkotika nævnt i ovenstående citat. Derfor antager vi, at grunden til at cannabis ikke er nævnt er, at procentdelen, der er fængslet for voldshandlinger under indflydelse af cannabis, er lig med procentdelen for de andre narkotika eller lavere.

Den moralske holdning i præmis 3 kan i høj grad sættes i relation til Mill, da han, som tidligere nævnt, heller ikke mener, at staten skal blande sig i individets handlinger, så længe de ikke forvolder skade på andre end individet selv. Dog kan man udfordre både Husaks argument samt skadesprincippet, ved at stille spørgsmålet “bør alle handlinger, der ikke fører til aggressiv adfærd, være lovlige?”. Vi kan kritisere dette argument med en moralsk analogi. Som tidligere nævnt, har undersøgelser vist, at heroin ikke resulterer i en aggressiv adfærd, og heroin bør af den grund ikke være kriminelt, ligesom cannabis ikke bør være kriminelt. Når den moralske analogi er angivet, vil nogle måske afvise analogien ved at påpege en forskel mellem cannabis og heroin. Heroin er skadeligt i et sådant omfang, at det kan have døden til følge, hvilket cannabis ikke kan (Lennard-Brown, 2004, 28).

Ved at påpege denne forskel, pointerer man samtidig, at brug af heroin bør være kriminelt, på trods af, at det ikke fører til aggressiv adfærd, samt at cannabis bør afkriminaliseres. Sundhedsstyrelsen

skriver følgende om heroin: “Brug af heroin indebærer fare for afhængighed og for død ved overdosis” (Sundhedsstyrelsen, s.d.). Når man har angivet forskellen på cannabis og heroin, kan man således argumentere for, at det er en falsk analogi samt, at cannabis og heroin derfor ikke kan sammenlignes på baggrund af dette argument.

Argumentet om cannabis og voldelig adfærd kan sættes i en dansk kontekst. Overlæge og misbrugsekspert, Henrik Rindom, har belyst problematikken med en påstand om, at det ikke er cannabis i sig selv, der ligger til grund for en eventuel voldelige adfærd. Han giver i stedet brugernes psykiske situation skylden, samt deres brug af cannabis til medicinering for at mindske deres trauma, da han mener, at cannabis ikke fungerer optimalt som medicin:

“Det er ikke hashen, der udløser deres voldelige adfærd, men de unges problemer. De forsøger at medicinere sig selv, men da hash ikke er specielt velegnet til medicinering, dukker volden op”
(Ebdrup, 2014).

Ydermere giver Rindom et bud på, hvorfor nogle brugere af cannabis tyer til vold i forbindelse med cannabis. Påstanden tydeliggør, at individet udfører kriminelle handlinger for at få råd til at købe cannabis (Ebdrup, 2014). Det er i sig selv også en påstand, som retfærdiggør, at cannabis ikke bør være kriminelt. Denne pointe bliver bakket op af Husak, idet han siger, at de ulovlige stoffer er dyre hvilket motiverer brugerne til at udføre økonomisk kriminalitet (Husak & Marneffe, 2005: 68). For at opsummere, er det ifølge Rindom og Husak ikke cannabis i sig selv, der medfører voldelig adfærd. Den voldelige adfærd er et resultat af en afhængighed, og da priserne på cannabis er så høje, tyer de til vold for at anskaffe stoffet.

6.3.2 Argument imod legalisering af cannabis

Det sidste argument, som vi vil analysere, omhandler konsekvenserne som følge af cannabis og fungerer som et glidebaneargument. I argumentet beskriver Marneffe cannabis som noget, der baner vej for et misbrug af hårdere euforiserende stoffer. I beskrivelsen af den negative påvirkning, cannabis kan have på mange mennesker, bruger Marneffe betegnelsen *gateway drug* om cannabis:

“Another common argument against marijuana legalization is that its use is a “gateway” to use of other drugs. The thought here is that marijuana use “opens the door” to the use of “harder” drugs [...] The evidence for this is a strong statistical correlation between marijuana use and the later use of cocaine and heroin.” (Husak & Marneffe, 2005: 178-179).

Citatet ovenfor fungerer som en præmis i følgende rekonstruerede argument:

Præmis 1: Cannabisforbrug fører til misbrug af hårde stoffer.

Præmis 2: Misbrug af hårde stoffer er skadeligt for individet selv og andre.

Præmis 3: Man bør ikke legalisere en handling, der motiverer folk til misbrug af andre stoffer, som skader individet selv og andre.

Konklusion: Cannabis bør ikke legaliseres.

Det rekonstruerede argument kan siges at være et glidebaneargument, da der argumenteres for, at cannabis ikke bør legaliseres, fordi cannabisbrug fører til øget misbrug af hårde stoffer, hvilket er skadeligt for individet selv og andre.

Præmis 1 indeholder den empiri, der ligger til grund for hele argumentet. Marneffe opstiller påstanden på baggrund af en undersøgelse fra National Institute on Drug Abuse (NIDA), som er et amerikansk føderalt institut for stofmisbrug. NIDA har undersøgt, om der er en sammenhæng mellem brug af cannabis og et efterfølgende brug af hårdere stoffer. Undersøgelsen viser, at brug af cannabis kan resultere i brug af hårdere stoffer (Husak & Marneffe, 2005: 178). Marneffe har altså empirisk bevis for sin påstand, hvilket styrker hans argumentation. Dog fremstiller Marneffe en undtagelse i præmissens empiriske forhold, med følgende citat:

“That is, although many people have never used marijuana, very few of those who have used heroin or cocaine did not use marijuana first” (Husak & Marneffe, 2005: 178-179).

Dette citat understøtter præmissen der udtrykker, at cannabis fungerer som et ‘gateway drug’, men i og med at Marneffe skriver “few”, indikerer det, at det ikke gør sig gældende for alle mennesker. Det kan kritiseres, om man bør kriminalisere en handling på baggrund af dette argument, når argumentet for en kriminalisering indeholder en form for generalisering, idet en lille del af

stofmisbrugere aldrig har brugt cannabis, før de begynder på misbrug af hårde stoffer (Husak & Marneffe, 2005: 178-179).

Man kan sammenligne denne kritik med fodboldkampe i England. Et nyt tiltag har medført, at øl altid sælges alkoholfrit til fodboldkampe i England, fordi der har været problemer med en lille mængde mennesker, der har tyet til vold efter indtagelse af alkohol. Det har resulteret i en afskaffelse af alkohol på samtlige fodboldstadioner i England. Her bliver afskaffelsen af alkohol altså en konsekvens af én gruppe menneskers voldelige adfærd og rammer dermed fællesskabet. Hvis man kriminaliserer cannabis ifølge det rekonstruerede argument, vil kriminaliseringen tage udgangspunkt i blot nogle menneskers valg om efterfølgende at bruge hårdere stoffer. Man kan derfor stille spørgsmålstegn ved, om det er retfærdigt at ulovliggøre eller afskaffe noget, der bygger på et generaliserende grundlag.

Præmis 2 fungerer, ligesom præmis 1, som empiri, men Marneffe understøtter ikke sin påstand med empirisk materiale. Ud over at kritisere præmis 2 for det manglende empiriske bevis, kan vi sætte det i forhold til skadesprincippet. Mill ville gøre opmærksom på, at så længe en handling ikke skader andre, har staten ikke nogen grund til at gribe ind. Hvis brug af cannabis skader individet selv, bør staten derfor ikke gribe ind, da selvskade udelukkende rammer individet selv. Præmisserne påstår, at en legalisering af cannabis fører til yderligere misbrug, hvilket skader andre. Hvis præmisserne er sande, ville Mill påpege, at cannabis ikke skal legaliseres, fordi cannabis netop skader andre. Desuden kan skadesprincippet også bruges til at udfordre argumentet, fordi staten ifølge Mill ikke bør gribe ind, hvis en handling kun skader individet selv. Vi vil udfordre skadesprincippet ved at stille spørgsmålstegn til Mills pointe om selvskade. Marneffe mener nemlig, at selvskade og skade på andre hænger sammen i dette tilfælde. Når man skader sig selv i forbindelse med brug af cannabis, fører det, ifølge Marneffe, til konsekvenser, ikke blot for individet selv, men også for familien og personer omkring individet (Husak & Marneffe, 2005: 182).

Dette argument kan ydermere kritiseres med en moralsk analogi om alkoholforbrug, som i Danmark er lovligt, når man er fyldt 18 år. I den sammenhæng henviser Sundhedsstyrelsen til undersøgelser der viser, at der er en tæt sammenhæng mellem et stort alkoholforbrug og cannabisforbrug:

“Unge med en tidlig alkoholdebut og/eller et storforbrug af alkohol har en større risiko for at eksperimentere med stoffer end unge, der har et begrænset alkoholforbrug” (Sundhedsstyrelsen, 2013a: 4).

I forlængelse af det henviser Sundhedsstyrelsen til en undersøgelse af ‘United Nations Office on Drugs and Crime’ der konkluderer, at “mange unge eksperimenterer med stoffer i en situation, hvor de er berusede” (Sundhedsstyrelsen, 2013a: 4). Dette antyder en klar sammenhæng mellem et stort forbrug af alkohol og brug af cannabis. Ligesom cannabis kan føre til misbrug af hårde stoffer, kan alkohol føre til brug af cannabis, og derfor bør man enten kriminalisere både alkohol og cannabis eller legalisere begge.

Argumentet optræder også i den danske debat, hvor forsker, Maria Ellgren, tilmed har understøttet argumentet med en forskning der viser, at der er biologisk sammenhæng mellem afhængigheden af cannabis og en efterfølgende afhængighed af hårdere stoffer (Winding, 2007). Dog bliver sammenhængen diskuteret og kritiseret i den danske debat, på trods af Ellgrens forskning:

“At brug af cannabis som nydelsesmiddel [...] skulle føre til misbrug, er rendyrket nonsens uden en skygge af belæg, og er blandt de sejlivede myter og fordomme der skæmmer debatten”
(Petersen, 2012).

I citatet afviser skribent på netmediet “Modkraft.dk”, Mikkell Skov Petersen, påstanden om, at cannabis fungerer som et gateway drug. I stedet pointerer han, at sammenhængen kun giver mening at tale om, så længe cannabis er kriminelt. Det skyldes, at en kriminalisering sidestiller cannabis med andre ulovlige stoffer: “at selve forbuddet distributionsmæssigt potentielt placerer cannabis i de samme sammenhænge og illegale kategori med andre forbudte substanser” (Petersen, 2012). Ifølge Petersen skyldes sammenhængen mellem brug af cannabis og brug af hårdere stoffer, at hårde stoffer er lettere tilgængelige for cannabis brugere, når forhandleren af cannabis ofte samtidig har andre hårdere stoffer til salg (Petersen, 2012).

Argumentet fremtræder ligeledes i den danske debat, dog oftest som et modargument til kriminalisering af cannabis, da man i en dansk kontekst ofte vil mene, at cannabis ikke er et gateway drug.

6.3.3 Kritisk diskussion af argumenter om glidebane

Afslutningsvis har vi valgt at anvende glidebaneargumenter, hvis påstand siger noget om, at en tilstand fører til en anden og ofte værre tilstand. Ligesom de andre argumenttyper bidrager et glidebaneargument til den omdiskuterede debat, hvilket gør det interessant at inddrage i sammenhæng med skade og autonomi. Derudover kan glidebaneargumenter bidrage med en form for fremtidsperspektiv, hvor man forsøger at forudsige fremtiden og på den måde undersøge de konsekvenser en tilstand kan medføre.

Argumentet i afsnit 6.3.2 er et glidebaneargument, der fortæller at cannabis fører til brug af hårdere stoffer. Derimod er argumentet i afsnit 6.3.1 et modargument til et lignende glidebaneargument, idet argumentet i afsnit 6.3.1 siger noget om, at cannabisbrug ikke fører til en værre tilstand. Begge argumenter indeholder påstande, der siger noget om, hvorvidt cannabis fører til en anden, værre tilstand. Husaks argument er baseret på en påstand om, at brug af cannabis ikke fører til vold og aggressiv adfærd. Til forskel fra Husak, tager Marneffes argument udgangspunkt i en påstand om, at cannabisbrug fører til en værre tilstand, nemlig brug af hårdere stoffer. Marneffes argument indeholder, ligesom de forrige argumenter i projektet, et aspekt med skade. Man bør ikke kriminalisere cannabis, fordi det fører til et misbrug af hårdere stoffer, hvilket er skadeligt. I modsætningen hertil fungerer Husaks argument som et modargument til et glidebaneargument, der siger noget om, at cannabisbrug fører til en voldelig adfærd og aggressivitet.

Ved hjælp af en moralsk analogi med heroin blev der skabt tvivl om troværdigheden i Husaks argument, da man af argumentet kunne udlede, at man bør kriminalisere alle handlinger der medfører voldelig adfærd og aggressivitet. I modsætningen hertil blev den moralske analogi til Marneffes argument brugt til igen at påpege paradokset omkring alkohol. Brug af alkohol fører ifølge undersøgelser ofte til brug af cannabis, og i den forbindelse burde alkohol således også være kriminelt.

De to argumenter adskiller sig tydeligt ved henholdsvis at påstå og afvise en sammenhæng mellem brug af cannabis og en anden værre tilstand, hvilket også ses i en dansk kontekst. Husaks argument understøttes af Henrik Rindom, der fremviser en påstand om, at det ikke er cannabis i sig selv der ligger til grund for en voldelig adfærd. På samme måde kan man til Marneffes argument se en

påstand i den danske debat om, at det ikke er cannabis der i sig selv fører til misbrug af hårdere stoffer. Denne påstand fremføres dog som modsvar til Marneffes argument.

Udover disse forskelle og ligheder gør det sig gældende for begge argumenter, at de undersøgelser der enten understøtter eller udfordrer argumenterne ikke er tilstrækkelige nok til at kunne understøtte eller udfordre argumentet. Dette antyder, at forskningen indenfor området ikke er fyldestgørende. Argumenter om cannabis med et aspekt af glidebane er altså svære at understøtte med empiri, hvilket svækker argumentationen.

De to glidebaneargumenter adskiller sig ved at have to forskellige udgangspunkter i forhold til hvad cannabis fører eller ikke fører til. Dog er det ens for begge argumenter, at der mangler nok forskning på områderne, hvilket gør, at en sammenhæng ikke kan påpeges eller afvises med sikkerhed.

7) Perspektivering

Som før nævnt har vi taget udgangspunkt i tre typer argumenter: argumenter om skade, argumenter om autonomi og argumenter om glidebane. Valget af disse typer kan kritiseres. Da projektet er skrevet ud fra et perspektiv om individet, og ikke med fokus på samfundet, var vi nødt til at fravælge nogle af de centrale argumenter, som omhandler samfundet. Det var derfor ikke muligt f.eks. at inddrage argumenter om organiseret bandekriminalitet, da sådanne argumenter ville have skabt fokus på samfundet og ikke individer, der bruger cannabis. Ydermere har vi fravalgt aspektet om medicinsk cannabis, hvilket vi vil uddybe i følgende afsnit.

7.1 Medicinsk effekt

I udvælgelsen af argumenterne, har vi bevidst undgået at inddrage argumenter med et aspekt af medicinsk cannabis, eftersom en legalisering af medicinsk cannabis er en anden og mere omfattende diskussion. Aspektet med medicinsk cannabis er problematisk at inddrage på samme måde, som argumenter der omhandler legalisering af cannabis som rusmiddel. Det er en gråzone, eftersom der findes fagfolk, politiske partier og samfundsborgere som går ind for legalisering af

medicinsk cannabis, men ikke en legalisering af cannabis som rusmiddel. I Folketinget er syv ud af elleve partier blevet enige om at indgå en aftale, om en forsøgsordning med medicinsk cannabis i Københavns Kommune, gældende fra d. 1. januar 2018 (Pedersen, 2016). Tre af de partier, som har været med til at indgå forsøgsordningen, er dog imod en fuld legalisering af cannabis. Disse partier er Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Venstre (Kongsgaard & Valsgaard, 2016).

Vi antager at problematikken formentlig ligger i, at cannabis kan bruges som et middel for alvorlig syge patienter, som netop bruger stoffet til at lindre deres smerter, hvorimod cannabis som rusmiddel er et nydelsesprodukt. På baggrund af dette, kan man antage, at det er et moralsk dilemma for partier og fagfolk at gå imod en potentiel form for medicin, som hjælper samfundets syge borgere.

Det kunne have været interessant at udfolde dette emne i vores projekt, men skulle vi have gjort det, ville opgaven have udformet sig anderledes. Havde vi ikke specificeret vores problemformulering med fokus på cannabis som rusmiddel, antager vi, at det ville være svært at konkludere på problemformuleringen, idet konklusionen ville resultere i et tvetydigt svar. Vi ønsker dog alligevel at sætte de to former for cannabis op imod hinanden, idet det medicinske aspekt også indgår i væsentlige argumenter i debatten om, hvorvidt cannabis skal legaliseres eller ej.

For at kunne perspektivere til medicinsk cannabis, er det væsentligt at redegøre for, på hvilken måde cannabis kan anvendes som medicin til sygdomsramte, samt hvad der sker når man trodser loven og skaffer sig cannabis til selvmedicinering. I den forbindelse har vi taget udgangspunkt i DR2 dokumentaren "*Syge danskere på hashmedicin*" (DR, 2014). I dokumentaren bliver vi introduceret for Bente, som er alvorligt syg af kræft. Bente medicinerer sig selv med cannabisolie, for at lindre de bivirkninger og smerter, som kemoterapi og kræft forårsager. Cannabisolie er en stærk ekstrakt fra cannabisplanten, altså en slags flydende hash. Olien har vist sig at virke på flere forskellige sygdomme som bl.a. kræft, sklerose og gigt (Cannabis-olie.dk, s.d.)

I casen om kræftsyge Bente, er det væsentligt at tage fat i den problematik der opstår, når patienter skal skaffe cannabis medicin. Forbuddet mod cannabis resulterer i, at den syge og dennes pårørende er nødsaget til at bryde loven, da det kun kan købes på det illegale marked. Når man køber cannabis fra det illegale marked, og går uden om sygehusvæsenet, er man på egen hånd. Det betyder, at patienter ikke kan vide sig sikker på kvaliteten af cannabis, og grundet manglende rådgivning fra

læger, kan der opstå udfordringer med dosering af den rette mængde. En sælger på Christiania udtaler, at han dagligt møder 10-15 mennesker som i desperation søger efter cannabisolie (DR, 2014).

Kræftens Bekæmpelse er positivt stemt over for brugen af medicinsk cannabis, da de mener, at forskningen ser lovende ud. Flere forsøg på mus har vist, hvordan stoffet er med til at dræbe kræftceller. På trods af den lovende forskning, ser Sundhedsstyrelsen anderledes på sagen. De støtter ikke cannabis til medicinsk brug, idet der ikke findes klinisk forsøg på mennesker som kan underbygge, at cannabis er tilstrækkeligt som medicin. Sundhedsstyrelsen advarer mod brug af cannabis som medicin, fordi det medfører en række skadelige bivirkninger (DR, 2014). Ifølge Sundhedsstyrelsen er nogle af de skadelige bivirkninger følgende:

“Udvikling af afhængighed [...] Øget risiko for kronisk bronkitis og nedsat åndedrætsfunktion. Forringelser af opmærksomhed og hukommelse og motorisk koordinering ved daglig brug [...] Øget risiko for kræftsygdom i luftvejene” (Sundhedsstyrelsen, 2013b: 1).

Vendes blikket mod udlandet, er eksperter uenige i Sundhedsstyrelsens advarsler. Marco Van de Velde, leder af kontoret for medicinsk cannabis under Ministeriet for Folkesundhed i Holland, betvivler ikke effekten af cannabis, og mener ikke, at der forekommer de bivirkninger, som den danske Sundhedsstyrelse påpeger (DR, 2014). Van de Velde udtaler følgende:

“Det, vi ser, er, at patienter, der bruger cannabis i medicinsk øjemed til at lindre deres smerter, bruger cannabis i en meget lavere dosis end folk, der bruger cannabis til at opnå en rus. Det er en kæmpe forskel, fordi patienterne kun bruger cannabis for at være i stand til at agere i et normalt liv på en helt normal måde. Det er slet ikke det samme” (Quass, 2014).

I Holland har borgere i mere end 10 år, haft mulighed for at få udstedt cannabis lægemidlet “bedrocan” (Danmark Sygeforsikring, 2014), på trods af, at det ikke er et godkendt lægemiddel. De hollandske myndigheder valgte at vægte patienternes resultater højere end manglen på klinisk forskning (DR, 2014).

For at cannabis kan blive godkendt som lægemiddel i Danmark, mener Sundhedsstyrelsen, at der skal forskes mere på området. Her opstår der en problematik, eftersom medicinalindustrien ikke

udviser den store velvilje til at bruge midler på forskning af cannabisplanten (Kvamme, 2015). Forsker ved University of Pennsylvania, David Casarett giver en forklaring på dette dilemma: “Der er [...] nogle lovmæssige barrierer, som gør det meget svært for forskere at få tilladelse til at forske i cannabis” (Thorup, 2015). Citatet udtrykker, at der eksisterer love som besværliggør en forskning af cannabisplanten.

Der eksisterer altså flere modstridende parter i debatten. På den ene side står Sundhedsstyrelsen, som er negativt stemt over for cannabis medicin, og som efterspørger kliniske beviser, før en legalisering kan komme på tale. Sundhedsstyrelsen står på samme side som medicinalindustrien, eftersom medicinalindustrien skal foretage forskning på området. På den anden side står patienterne, som er nødsaget til at kriminalisere sig selv, i forsøget på at få adgang til den medicin, som de selv vurderer hjælper på bivirkninger og smerter.

Som nævnt tidligere i afsnittet, er kræftsyge Bente bruger af medicinsk cannabis. I dokumentaren fortæller Bente, hvordan hun fik bivirkninger af kemoterapi, og på baggrund af det valgte hun at stoppe kemoterapien og satse udelukkende på cannabisolie. Hun fortæller, at hun har det bedre end nogensinde før, idet olien virker smertelindrende og holder kræften på et stabilt niveau (DR, 2014). Eftersom vores fokus ligger på spørgsmålet om hvorvidt cannabis skal legaliseres som rusmiddel eller ej, er denne sag ikke væsentlig for besvarelsen af vores problemformulering. Dog er den interessant i spørgsmålet om en legalisering af medicinsk cannabis. Havde vi haft et andet fokus ville vi derfor have udvidet projektet til også at omhandle medicinsk cannabis og eventuelt organiseret kriminalitet.

8) Konklusion

Formålet med projektet har været at finde ud af hvorvidt cannabis bør legaliseres eller ej. Problemformuleringen kan ses ud fra et generelt perspektiv, eftersom forbuddet mod cannabis har skabt en problematisk debat på verdensplan. De argumenter, vi har opstillet, er generelle holdninger, som vi har kunne sætte i en dansk kontekst.

Douglas Husak og Peter de Marneffes opstillede argumenter i bogen *“The Legalization of Drugs”* har været udgangspunktet for vores kritiske analyse af argumenterne. Husak opstiller argumenter for en legalisering/afkriminalisering af cannabis, mens Marneffe opstiller argumenter imod en legalisering af cannabis.

En vigtig pointe er, at Marneffe opstiller argumenter imod en legalisering, på trods af, at han ikke personligt finder fordelene ved et forbud store nok til, at det er moralsk forsvarligt at forbyde. Derfor konkluderes det, at Marneffe går ind for en afkriminalisering og/eller legalisering af cannabis som rusmiddel. Ud fra Husaks argumentation, som omhandler en legalisering af cannabis, udleder vi at, han argumenterer for sin egen holdning.

Vi er ikke i stand til at frembringe en endegyldig konklusion på vores problemformulering *“Bør cannabis legaliseres som rusmiddel?”*, hvis vi ser på det i en overordnet kontekst. Hensigten med projektet var at opstille og systematisere centrale argumenter for og imod en legalisering af cannabis, for på den måde at forsøge at forbedre beslutningsgrundlaget for læseren. At spørge *“Bør cannabis legaliseres som rusmiddel”* er blot en måde at indlede en moralsk diskussion på, fordi ordet *“bør”* indikerer et moralsk aspekt.

Skadesprincippet har hjulpet os til at besvare vores problemformulering, fordi vi har kunnet udfordre og understøtte argumenterne med hans aspekter om henholdsvis frihed og skade. Derudover kan det konkluderes, at inddragelsen af argumenter fra den danske debat understøtter og udfordrer henholdsvis Husak og Marneffes argumenter. Hertil kan det konkluderes, at meningene mellem politikere og fagfolk er delte i den danske debat. I projektet har vi udeladt vores subjektive holdning til debatten, for at opnå en objektiv konklusion.

På baggrund af de to argumenter om skade kan det konkluderes, at både Husak og Marneffe mangler empiri for deres påstande. Vi konkluderer, at de ville fremstå mere troværdige, hvis de havde inddraget empiri til at understøtte deres påstande. En påstand uden empiri virker utroværdig, fordi det fremstår som en subjektiv holdning og ikke en objektiv evaluering af f.eks. en undersøgelse.

Ligeledes kan vi udlede, at argumenterne om autonomi ikke er troværdige, hvis vi alene baserer det på Husak og Marneffes manglende empiri. Husak fremstiller ikke empiri der understøtter påstanden

om, at der ikke er nogen god grund til at kriminalisere cannabis. Derudover fremstiller Marneffe ikke empirisk bevis for påstanden om, at en legalisering af cannabis fører til et yderligere stofmisbrug. På baggrund af disse iagttagelser kan vi dermed konkludere, at Husak og Marneffes argumenter om autonomi ikke er troværdige i debatten om cannabis.

Modsat ved de to foregående argumenttyper, formår Husak og Marneffe at understøtte deres argumenter med empirisk bevis i argumenterne vedrørende glidebane. Her fremstiller Husak en undersøgelse der viser, at de personer, der i 1998 var fængslet for voldskriminalitet, i langt højere grad var påvirket af alkohol frem for euforiserende stoffer. Denne undersøgelse understøtter empirien i Husaks argument. Marneffe henviser ligeledes til en undersøgelse, der understøtter hans argument. Undersøgelsen viser, at der er en sammenhæng mellem brug af cannabis og senere brug af hårde stoffer. Vi kan dermed konkludere, at både Husak og Marneffe fremstår troværdige i argumenterne om glidebane.

På baggrund af argumentationsanalysen og opsamlingen af denne, kan vi konkludere, at der ikke er flere troværdige argumenter for en legalisering end imod en legalisering. Alle argumenterne er dog i og for sig gode argumenter, fordi de fremstår som generelle argumenter i debatten om cannabis, hvilket vi også tidligere har pointeret. Eftersom det er argumenter der udtrykker, hvordan vi *bør* handle, kan det virke drastisk at konkludere på argumenternes troværdighed, alene baseret på mangel på empiri. Vi kan derfor ikke konkludere på, hvorvidt cannabis bør legaliseres som rusmiddel eller ej.

9) Litteraturliste

- Amsterdam.info (2016): *Amsterdam Coffee Shops*.
<http://www.amsterdam.info/coffeeshops/>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- AmsterdamTourist.info (s.d.): *Coffeeshops in Amsterdam*.
<http://www.amsterdamtourist.info/things-to-do-in-amsterdam/amsterdam-coffeeshops/>.
Lokaliseret d. 26/10-2016
- Barse, Marie (2015): *Hvad er mest usundt: stoffer, alkohol eller cigaretter?*.
<http://videnskab.dk/sporg-videnskaben/hvad-er-mest-usundt-stoffer-alkohol-eller-cigaretter>.
Lokaliseret d. 5/12-2016
- BBC (British Broadcasting Corporation) (2014): *Uruguay cannabis growers' club: Registration begins*. <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-29859822>.
Lokaliseret 30/11-2016
- Brandsen, Mads (2016): *Danskerne delt: Fire ud af ti vil gøre hash lovligt – og fire ud af ti vil ikke*. <http://nyheder.tv2.dk/politik/2016-06-20-danskerne-delt-fire-ud-af-ti-vil-goere-hash-lovligt-og-fire-ud-af-ti-vil-ikke>. Lokaliseret d. 28/9-2016
- Cannabis-olie.dk (s.d.): *THC olie - hvad er THC olie?*. <http://www.cannabis-olie.dk/thc-olie/>. Lokaliseret d. 13/12-2016
- Collin, Finn, m.fl. (1987): *Derfor - bogen om argumentation*. Forlaget Hans Reitzels
- ColoradoPotGuide (s.d.): *Marijuana Laws in Colorado*.
<https://www.coloradopotguide.com/marijuana-laws-in-colorado/>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Connolly, Sean (2003): *Hvad du bør vide om cannabis*. Forlaget Flachs

- Danmark Sygeforsikring (2014) *Cannabis som medicin*.
<http://www.sygeforsikring.dk/Default.aspx?ID=1904>. Lokaliseret d. 13/12-2016.
- DR (Danmarks Radio) (1997): *Kampen om Hampen*. Online video. Tilgængelig på Youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=C0zw9kS9O4c>. Lokaliseret d. 7/12-2016
- DR (Danmarks Radio) (2014): *Syge danskere på hash medicin*. Online video. Tilgængelig på Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=7WY8T5kdj6k>. Lokaliseret d. 14/12-2016
- Den Danske Ordbog (s.d.): *Legalisere*. <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=legalisere>. Lokaliseret d. 15/12-2016
- Den Store Danske (2009): *Afkriminalisering*.
http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Jura/Kriminalret,_almindelig/afkriminalisering. Lokaliseret d. 1/12-2016
- Den Store Danske (2012): *Narkotika*.
http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Sundhedsvidenskab/Toksikologi/narkotika. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Din Forsvarer (s.d.): *Straf i Narkotikasager*. <http://dinforsvarer.dk/nyheder/straf-i-narkotikasager/>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Ebdrup, Niels (2014): *Dansk forsker revser studie om sammenhængen mellem hash og vold*.
<http://videnskab.dk/kultur-samfund/dansk-forsker-revser-studie-om-sammenhaengen-mellem-hash-og-vold>. Lokaliseret d. 07/12-2016
- Encyclopedia (2001): *Anslinger, Harry Jacob, and U.S. Drug Policy*.
<http://www.encyclopedia.com/education/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/anslinger-harry-jacob-and-us-drug-policy>. Lokaliseret d. 7/12-2016

- EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) (2011): *Drug Policy Profiles*.
http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/642/PolicyProfile_Portugal_WEB_Final_289201.pdf. Lokaliseret d. 30/11-2016
- Fink, Hans (2003): *Hvad er et universitet?*. Forlaget Hans Reitzels
- Goñi, Uki (2016): *Uruguay's legal marijuana policy en route to next phase of regulation*.
<https://www.theguardian.com/world/2016/mar/24/uruguay-legal-marijuana-next-phase-regulation>. Lokaliseret 30/11-2016
- Gottschalck, Anna (2016): *Hashhandlen er eksploderet: Skudepisode kan blive vendepunkt på Christiania*.
<http://www.b.dk/nationalt/hashhandlen-er-eksploderet-skudepisode-kan-blive-vendepunkt-paa-christiania>. Lokaliseret d. 7/12-2016
- Hammershøj, Lars Geer (2008): *At forholde sig akademisk - Om opgaveskrivning på lange videregående uddannelser*.
- Hoffmann, Thomas (2016): *Afkriminalisering af stoffer er en stor succes i Portugal*.
<http://videnskab.dk/kultur-samfund/afkriminalisering-af-stoffer-er-en-stor-succes-i-portugal>. Lokaliseret d. 30/11-2016
- Husak, Douglas & de Marneffe, Peter (2005): *The Legalization of Drugs*. Forlaget Cambridge
- Husted, Jørgen (2008): *Mill om Friheden*. Forlaget Philosophia
- IKT-ret.dk (2003) : *Straffelovens bestemmelse om børnepornografi*. <http://www.ikt-ret.dk/papers/strfl235.shtml>. Lokaliseret 17/12-2016
- Iversen, Steffen M (2016): *Logik & argumentationsteori*. Forlaget Systime

- Jarlov, Rasmus (2014): *Top 10 ugyldige argumenter for at legalisere hash.* <http://puls.politiko.dk/top-10-ugyldige-argumenter-for-at-legalisere-hash/>. Lokaliseret d. 6/12-2016
- Kongsgaard, Ulrik & Valsgaard, Mathias (2016): *OVERBLIK Det mener partierne om legalisering af hash.* <https://www.dr.dk/nyheder/indland/overblik-det-mener-partierne-om-legalisering-af-hash>. Lokaliseret d. 17/12-2016.
- Kulturministeriet (2006): *God citatskik og plagiat i tekster - vejledende retningslinjer.* Udgivet af Kulturministeriet
- Kvamme, Sarah Sinikka (2015): *Hvorfor denne modvilje mod at forske i cannabis?.* <https://www.information.dk/debat/2015/12/hvorfor-modvilje-forske-cannabis> Lokaliseret d. 13/12-2016
- Legaliser.nu (2013): *Afkriminalisering vs. legalisering.* http://legaliser.nu/Afkriminalisering_vs_legalisering. Lokaliseret d. 1/12-2016
- Leksikon.org (2001): *Kriminalitet.* <http://www.leksikon.org/art.php?n=1456>. Lokaliseret d. 15/12-2016
- Lennard-Brown, Sarah (2004): *Cannabis.* Forlaget Flachs
- Mill, John Stuart (2001): *On liberty.* Forlaget ElecBook
- Miller, Joshua (2016): *In Colo., a look at life after marijuana legalization.* <https://www.bostonglobe.com/metro/2016/02/21/from-colorado-glimpse-life-after-marijuana-legalization/rccuzhMDWV74UC4IxXIYJ/story.html>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Pedersen, Mette Stender (2016): *Efter flere års debat: Forsøgsordning med medicinsk cannabis på vej.* <http://nyheder.tv2.dk/samfund/2016-11-08-efter-flere-aars-debat-forsogsordning-med-medicinsk-cannabis-paa-vej>. Lokaliseret d. 13/12-2016

- Petersen, Mikkel Skov (2012): *Der findes ikke ét eneste godt argument for forbuddet mod cannabis*. <http://modkraft.dk/blogindlæg/der-findes-ikke-ét-eneste-godt-argument-forbuddet-mod-cannabis>. Lokaliseret d. 07/12-2016
- Potential.dk (s.d.): *BELBINS 9 Teamroller*. <http://potential.dk/belbins-9-teamroller/>. Lokaliseret d. 18/12-2016.
- Quass, Lisbeth (2014): *Hollandsk undren over Sundhedsstyrelsens notat om medicinsk cannabis*. <http://www.b.dk/nationalt/hollandsk-undren-over-sundhedsstyrelsens-notat-om-medicinsk-cannabis>. Lokaliseret d. 13/12-2016
- Retsinformation.dk (2004): *Bekendtgørelse af Enkelt Konvention af 30. marts 1961 om kontrol med narkotiske midler. (* 1) (* 2)* <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=71383>. Lokaliseret d. 30/11-2016
- Retsinformation.dk (2014): *Færdselsloven*. <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=158005#Kap17>. Lokaliseret d. 17/12-2016
- Retsinformation.dk (2016): *Bekendtgørelse af straffeloven*. <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=181992#id110f6a03-f643-4eb3-9677-211f597e4d9d>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Roskilde Universitetet (2016): *Studieordning for Den Humanistiske Bacheloruddannelse*. <https://intra.ruc.dk/?eID=push&docID=17018>. Lokaliseret d. 14/12-2016
- Roslev, Maria (2013): *Hash og kriminalitet*. <http://www.faktalink.dk/titelliste/hash-for-og-imod/hash-og-kriminalitet#section-0>. Lokaliseret d. 26/10-2016
- Rådet for Sikker Trafik (s.d.): *Ulovlige stoffer er farlige i trafikken*. <https://www.sikkertrafik.dk/raad-og-viden/i-bil/ulovlige-stoffer>. Lokaliseret d. 23/10-2016

- Salomonsen, Jonas (2016): *Krigen mod narko er slået fejl. Hvad nu?* <http://videnskab.dk/kultur-samfund/krigen-mod-narko-er-slaet-fejl-hvad-nu>. Lokaliseret 29/11-2016
- Sundhedsstyrelsen (2013a): *Forebyggelsespakke Stoffer*. <https://www.sst.dk/~media/B62933940AF641C797A7762F34C7F835.ashx>. Lokaliseret d. 06/12-2016
- Sundhedsstyrelsen (2013b): *CANNABIS – den aktuelle viden om rusvirkninger, skadevirkninger og udbredelse*. <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/narkotika/viden/~media/1446787E8B2D46818497DE676C382761.ashx>. Lokaliseret d. 13/12-2016
- Sundhedsstyrelsen (2016): *Helbred og sygdom ved tobaksrygning*. <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/tobak/helbred-og-sygdom>. Lokaliseret d. 1/12-2016
- Sundhedsstyrelsen (s.d.): *Heroin*. <http://www.sst.dk/publ/materialer/narko/heroin/index.htm>. Lokaliseret d. 07/12-2016
- Thorup, Mette-Line (2015): *'Hvem vil forske i en plante?'*. <https://www.information.dk/udland/2015/08/hvem-forske-plante>
Lokaliseret d. 13/12-2016
- Van Eemeren, Frans H (1996): *Fundamentals of Argumentation Theory*. Forlaget Routledge
- Winding, Sofie Bille (2007): *Hash øger heroin-afhængighed*. <https://apps.infomedia.dk/mediarkiv/link?articles=e08aab17>. Lokaliseret d. 07/12-2016
- Østbirk Avis (2013): *LA: Legaliser hash*. <http://www.oestbirk-avis.dk/la-legaliser-hash>. Lokaliseret d. 05/12-2016